Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дена ◆ ШОАТТА, 15 ИЮНЬ, 1985 ШУ. ◆ № 72 (7107). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС XXVII съезда накъадолхаш

ДОАКЪАР КИЙЧДАРА МЕСЯЧНИК

КЕРТТЕРДАР—ХА ЦА ЙОАЕЛГА

Зиза техача бальцех, йокъалуш уллача аьлах йоагIа хьадж гаьннара хьакхет. Итташ косилкаш, подборщикаш сецца араьннай Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза кхашка. Цар хьахьокхаш дола моша доакъар силосни кIоагашка, фермашка цахаддаш дIакхухь автомашинаша, тракторашта тIехьайнйзача лафеташа. Шортта доакъар кийчдергда укх шера колхозхоша. Цу гIулакха цIенхаштта кийчбеннаб укхаза. Эггара хьалха уйла яьй доакъар Iалашдара эшача техника. Боахаме йола тракторни косилкаш, косилкаш - плющилкаш, пресс-подборщик, силос чуэцаш йола комбайнаш, автомашинаш, тракторни лафеташ, кхийола техника месячник дIайолаялехьа тоаяь а яьккха, болх мишта бу а хьежа, кийчъяь дIаоттайир. Хьахержар цу техника тIа болх бергбола опыт йола механизатораш.

Доакъар Iалащдара кхо звено вIашагI а елла, де дезача балхашка хьежа дIайийкъар техника. Звеноашта юкъе йоаккхагIчарех цаI я С. Музаева кулгалдеш яр. Доакъара лаьрхIа 393 гектара тIа люцерна, хьажкIаш, генараш, суданка, сорго дIайийнай укхаза. Доакъар Iалашдара керттера дукъ дIакхухь С. Музаева звенос. Месячник дIайолаенна шийтта ди даьлча 100 тонн йол Iалашъяьй цо, бетта план 175 тонн йолаш. Цул совгIа планагIа лаьрхIа йоаца 148 тонн сенаж кIоагашка еллай. Шоашка дIаеннача техниках бизза пайда эцаш, зехьа ха ца йоаеш дика болх беш ба механизатораш М. Кагиров, И. Эльгукаев, Р. Бутаев, кхыбараш. ХIара дийнахьа цаIи-ахи шиъи кормаш кхоачашъю цар.

Иштта дика болх беш ба вокх звеношкара механизатораш а: М. Цайсаев, У. Джакаев, Х. Зубайраев, А. Ахматов. Берига низ тIабахийта къахьег наха. Хаоттам миччa бесса бале а, планови заданеш тIехкхоачаш ца еш Iац уж.

Ма дарра аьлча, болх бе безам боагIаргболаш вIашатIехьадьхал укхаза къахьегама, салаIара хьалаш. Доакъар Iалашдеча хана де дезар белгалдоакхкхаш хоадам боллаш план оттаьй, хIаране де дезар къоастадаьд. Цхьаккха а хIама дисадац теркал ца деш. Болх хийцца дIагIоргболаш кхы тIа а звенош вIашагIъсхкай. Хьайбаша Iа доакххаргдолча доакъар дIатIаувзаш я А. Бахарчиева кулгалдеш яр. Керттерча инженера А. Бахаева звенос Iалашду технически гIулакх делга, председателa заместителa Х. Кагирова звено хьож бытовой гIулакх дара дешашка. Доакъара дикалга хьожаш, социалистически яхьа итогаш еш, кхыча дешашка хьожаш звенош а я укхаза. Шоашта тIадилла декхараш дизза кхоачашду цар.

Доакъар дика да ала мегаргда шура IотIакхеташ хуле, хьайбаш тоалой. ХIанз хьагучох из укхаза иштта а да.

— Пхе бетта паччахьалкхенга 679 тонн шура ехкай оаха, — йоах колхоза керттерча зоотехника К. Асаева.— Из планал 63 тонн дукхагIа я. Колхоза хьайбаш а тоалуш доагIа, дулх дохкара ах шера план тIехкхоачашъе дага ба укхаза.

Месячник йолча хана колхоз 450 тонн йол кийчъе сзаш яр. Из задани цар тIехкхоачашъергхилар тахан гуш да. Цул совгIа бутт чакхбалалехьа заданел тIех 800—900 тонн сенаж кIоагашка йолла лерхI хьайбаш леладераша.

Ленина цIерагIча колхоза гаьна доаццаш, Ростов-Баку бода никъ юкъе мара боацаш дада цу района вокха боахама — «Путь к коммунизму» колхоза лаьтташ. Доакъар Iалащдара тIех деце а, кхы вогIа дац цу колхоза хьалаш. Цхьабакъда, уж цхьатарра дале а, гIулакхаш-м бе-бе да.

Шортта доакъар а долаш Iангара даьлар Ленина цIерагIча колхоза хьайбаш. Цул совгIа лоалахарча боахамашка дехкача а совдаьнна хIанз а кхай тIа латт аьла аргIа—50 тонн, 240 тонн йола чана аргIаш.

Меца, кIалдусача дIакхаьча Iангара даьхар лоалахоша шоай хьайбаш. ХIирашкахьара ийца 238 тонн силос, 216 тонн сенаж ера. Цул совгIа 63 эзар сом совгIа ахча а денна, 425 тонн комбикорм я езаш а хилар. Из деррига а деза дукъ а хинна IотIадижар хьайбай продукци яккхара. Масала, центнер дулх доаккхаш планал совгIа 56 соми 40 кепиги дукхагIа дIадахийтар. Шура йоаккхаш дIадахар а планаца лаьрхIачул дукхагIа хилар.

Хьагуш ма хиллара, уйла е езаш дар дIалахача Iай укх боахаме этта хьалаш. Цхьабакъда, тахан латтачох боахама кулгалхоша цох вывод яьй ала йиш яц.

Доакъар Iалашдара эшаш йола техника, опыт йола механизатораш ба «Путь к коммунизму» колхозе. Дика хиннай кхашка доакъара дIайийна культураш, хьунашта юкъе, довкъашка, аьленашка лакха бальцаш яьннай. Де дезар цаI мара дац: хIаране дергдар къоаста а даь, ха ца йоаеш болх дIаболабелга. Из укхаза деш дац.

Месячник чакхдоакхкхача хана де дезар фуд хьахьокхаш йолча планах хаьттача колхоза керттерча агрономо В. Аксютенкос аьлар:

— Из сога яц. Доакъар Iалашдара жоп луш волча агрономага Н. Назаровга хила еза из. Цунга хатта.

План йоацаш вар парткома секретарь В. Коржуков а.

— Доакъар Iалашдара дош парткоме дийцад оаха, массанена а хов шоаш фу де дезаш ба, — йоах цо.

Дувцар-м пайда бац, дийцар кхоачашдеш ца хилча. Партком, колхоза кулгалхоша де дезар ца даьлга гучадаьлар дIахо дош техкача. Тесса битаб укхаза организаторски, массово-политически болх, пайда эцаш йолча материально - технически базах. Хаоттам дика бац яхаш бахьанаш а доахаш, доакъар Iалашдергдола ха дIайохийт.

Месячник долча хана болх бергболаш колхозе вIашагIъеллай кхо звено. Эшаш йолча техникаца Iалашъяьй уж. Организаторски болх во барах, моральни а материальни а стимулах боагIача бесса пайда ца эцарах лоха я цар къахьегама овсарле. Июнь бетта 550 тонн йол, 2500 тонн сенаж, 380 тонн баьца хьоар даккха дезаш ба боахам. Бакъда, бутт юкъе кхаьчача хана а хьадаьр хайра хIама дац. Кийчъе лерхIача сенажах, бальца хьоарах Iалашдаьр кхоалагIа дакъа мара дац, цу юкъагIа Iалашъяь йол кхы а кIезигагIа я — 60 тонн.

Боахаме я бальцах хьоар доаккхаш йола ялх агрегат. Царех а шиъ болх беш яц, кхоален тIа шифер IотIа ца йиллар бахьан долаш сайца латт уж.

Кхашка технико болх мишта бу хьажа даха тха безам болга хайча парткома секретара аьлар:

— Тахан доакъар хьокхаш дац тхо. Ара тIаьда я.

Лоалахой-м даггара болх беш боахк оаха аьлча раьза воацаш тIатехар:

— КхоалагIча бригаде моша доакъар чуэцаш хила деза, шоай безам бале цига гIо.

Дахар тхо кхоалагIча бригаде. Укхаза бIаргагуш лацар доакъар Iалашдара месячник чакхдоаккхилга хьахьокхаш дола цхьа лозунг, цхьа плакат, хьалха латтар, тIехьавусар малав ховш листокаш, «молнеш» арахецаш дацар.

Цхьаннахьара а коравоагIаш хилаьзар доакъар Iалашдара бехктокхаме ва яхаш массане вувцаш вола Н. Назаров а.

Доакъар хьокхаш косилкаш йоахкача тхо долхаш чарх еха наьнъ тIа латташ тракторни лафет кхийтар тхох. Уллув уллар цун дIаяха чарх. Укхазара километр гаьна дaлалехьа цхьаькха а лафет яр наькъа юккъе латташ.

Фу даьд царна, аьнна хаьттача дукхьала йоагIача трактора тIа вагIача Р. Фаргиева аьлар:

— ЦаI-м подшипник еха латт, воркханна фу даьд сона хац. Шоашта эша оатхалаш я тракторнсташ юрта бахаб.

«Техпомощь» хьоайича фуд оаш дувцар, из мичай, аьлча санна кулг лостадир цо.

Тахан оаха бергбола болх баь даьннад тхо, яхаш юртагахьа болхар шоай косилкашца механизатораш Н. Ярицкий, Н. Швецов. Пхи сахьат даьнна ха яр из. Иштта дар «Путь к коммунизму» колхоза йхашка тхона дайна сурт.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
тха спец корр.

Номер 432 йолча Назрановски ПМК дукха ба къахьегама ветеранаш. Цар массаза а шоашкара масал тел предприятерча кагирхошта, царна хьехамчал леладу. Иштача нахах я отделочница Местоева Хьава.

Ткъаь дийлагIа шу да цо укхаза къахьега. Цу юкъа массехк смежни балха говзал караерзае карагIдьннад Хьавайна.

Къахьегама ветеран, пенсе яха дикка ха я, бакъда, цIагIа сатийна йоагIалац. Балхаца ба сона салоIам, йоах цо. Тахан Местоевай ученикаш хинна кагирхой шоаш хержа балха говзал йизза кара а ерзаяь хьаьнала къахьегаш ба.

КПСС XXVII съезда къахьегама совгIат кийчдеш я Хьава. Цо лерхI шера план 28 ноябре кхоачашъе. Хьалхалаттача болхлочо ше тIанийца декхараш сийленца кхоачашдергхиларах шеко яц.

СУРТА ТIА: отделочница Хь. Местоева.

И. ПЛИЕВА сурт.

БАЬЦАДААРАШ ХЬУВКЪАДЕРГДА

Хан-ханнахьа вегетационни хий дилларои эшшача хана догIаш делхарон дика хьалтIа а ялийтар, хIанз баьцах дика тоаенна а я тха нарсаш, помидораш, кхыдола баьцадаараш. Бакъда, каст-каста делхача догIаша, цкъа-дале, хийцца гIулакх а дайтац тхога баьцадаараштa, шозлагI-дале, оасар михьар а дувлийт.

ХIаьта а тха болхлоша хьинаре къахьег шоаш укх шера дIадийнар дог Iаббаш хьувкъаде гIерташ. Тха укх шера дIадийна хьалкхедеш да 678 гектара тIа тайп-тайпара баьцадаараш. Оасара уж кIал ца дахийта гIерташ шоай низ кхоачар ду тха механизаторашеи кхай тIарча кхыча болхлошеи.

Кхаш дика цIендеш чакхдаьккхар хьалхара оасар. ХIанз шозлагIа оасар де доладаьд оаха. ХIанзле а цхьа бIаь гектар гаргга долча баьцадаараштa оасар даьд.

Моша горошек чуэцаш да тхо.

Баьцадаараштa гIулакх дика ду массе бригаде а. Бакъда, къаьстта дикагIа къахьег Садулаев Заьламхана кулгалдеча бригадо.

Пятилетка тIехьхьарча шерара задани оахоII толаме кхоачашъергхиларах дог тийша да тхо, шийтталагIа пятилетка дIайолалра чIоагIа кIийле кийчъяь парте XXVII съезда накъа а гIоргда.

С. ГИРЕЕВ,
Ачхой - Мартановски района «Урожайный» совхоза директор.

ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача девизах социалистически яхь йоаржаьй Октябрьски бурув тохара балхий управлене бурувдеттарашa. Хьинар кхо ца деш къахьегача цар бизза пайда ийбу бурувдеттача остех, балха ханах. Цудухьа денгара денга дикагIа хул цар доахаш дола къахьегама толамаш. Пхе бетта планал совгIа цар техад 940 метр совгIа бурув. ХIара станокаца бетта бурув тохара коммерчески сухала задани 7,2 процент тIехкхоачашъяьй цар, къахьегама овсарле лаьрхIа хиннaчул 8,3 процент лакхъяьй. Бурув тохарга дIабода мах лохбарах укх шера цар кходаьд паччахьалкхенна цхьа миллиони 335 эзари сом.

Яхье хьалха латташ я буровой начальникаш Найпак Владимир, Кузьмин Александр, Виноградов Анатолий, Хворостов Юрий керте латтача бригадай коллективаш.

Каст-каста делхача догIаша болх юкъагIа боахе а, йийкха ха этта дена сахьат доакъар ца кийчдеш дIадахийтац Наьсарен района «Экажевский» совхоза доакъар Iалашдеча болхлоша.

Цар дика тоаеннача баьцах 300 тонн сенаж еллай, чуйнна йол Iалашъеш ба.

Лакха а листа а я укх шера баьцаш. Доакъар шортта Iалашде йиш хургья. Берига низ оарцагIбаьккхаб совхозе доакъар ма хулла дукхагIа гулдара.

СУРТА ТIА: звеньевой Шонхоев Яхьъян механизатор Арапиев Салмани шоай агрегатаща.

И. ПЛИЕВА сурт.

1985 ШЕРА 24 МАИ ХЬАТIАОТТАШ РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШЕИ СОВХОЗАШЕИ ДОАКЪАР КИЙЧДАРА ЙОЛА

СВОДКА

(эзар тоннаш)

Районаш	Йол: План	Йол: Кийчъяьй	Сенаж: План	Сенаж: Кийчъяьй	Силос: План	Силос: Кийчъяьй	Баьца хьоар: План	Баьца хьоар: Даьккхад
Ачхой-Мартановски	3,2	0,045	4,0	1,855	31,0	1,645	1,0	0,078
Веденски	11,0	0,170	0,7	—	15,0	3,621	0,1	0,021
Грозненский	24,1	2,253	20,1	2,823	118,6	5,126	5,7	0,359
Гудермесски	7,3	2,171	3,0	5,416	29,9	1,334	0,7	0,060
Малгобекски	7,3	0,775	1,4	2,634	28,8	1,000	0,7	0,024
Надтеречни	16,2	5,126	4,6	5,451	55,4	6,890	2,5	0,110
Назрановски	7,3	0,060	7,0	2,160	56,6	3,900	1,8	—
Наурски	33,8	8,671	3,8	3,545	75,1	2,095	3,7	0,421
Ножай-Юртовски	12,1	0,330	3,9	0,130	10,0	—	0,2	—
Советски	10,7	0,060	1,4	1,160	12,7	—	0,1	0,002
Сунженски	12,0	0,265	13,3	7,357	115,0	0,565	2,5	0,332
Урус-Мартановски	4,0	0,915	6,0	1,882	40,2	0,020	1,3	0,238
Шалински	7,3	2,290	3,3	2,200	50,0	—	1,5	0,132
Шелковской	40,2	9,240	5,2	3,838	81,0	11,632	13,0	1,436
Республике гIолла	201,6	32,539	79,0	39,511	731,8	37,829	35,1	3,213
1985 шера хиннар		21050		30466		23835		4406

ПАРТЕ ПЛАНАШ—ХАЛКЪА ПЛАНАШ

IилмА - технически прогресс сихъярца дувзаденна дешаш дувцаш парте Центральни Комитете хиннача совещане КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева яь доклад, гучадаьха кхоачамбоацараш, уж дIадахара наькъаш берригача советски наьха сапна укх деношка Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а теркама юкъмоттиге латт. Iилма-технически прогресса ларда тIа мохк сихагIа социально-экономически дегIабоалабара даькъера декхараш кхоачашдеча юкъе хьинаре дакъа дахьа шоаш кийча хилар дIахьокхаш къахьегаш ба уж.

Хьадда дола къамаьл

Аз а са новкъосташа а чIоагIа ладийгIар КПСС ЦК Iилма-технически прогресс сихъяра дешах хиннача совещане КПСС ЦК Генеральни секретара Михаил Сергеевич Горбачева яьча докладага. Из программни документ хIанз кIоаргга уйла тIаяхийта Iомадеш да тхо.

Теркам тIаозаш а вай Даьхенах доккхал дайташ а хет сона доклада тIара ер моттиг: «Дунен прогрессивни общественноста хьалхашка Советски Союз хила а хиннай, йолаш а я бIаьшерашка наха дагалаьтта социальни гIулакхаш чакхдоахар. Из хила еза эггара дикагIен эффективнегIен шиЙ экономика вIаштIехьъяккхарца а хьокхам гойташ».

Цу дешаша дика кхетадеш хьахьойт Iилма-технически прогресс сихъяра наькъаца мехка экономика дегIайоалаяр тIехьатетта йиш йоаца, тахан вахаро ше хьалхашка оттадеш дола политически социальнии маIан дола декхар хилар.

Кхачан программа кхоачашъяра юкъе юкъарчал доацаш дакъа лоацаш долча тхона кхы а дикагIа хIама карагIдаргда, доклада тIа белгалдаьккха ма хиллара, Iилманеи техниканеи керда карагIдьннараш хьайбай боахама сихагIа гаргаззача.

Новкъоста М. С. Горбачева докладо кхы а хьинарегIа къахьегара дог ураоттаду са а тха фермерча болхлой а.

М. САГОВА,
«Назрановский» совхоза Наьсар-Кертерча ферма доярка.

Хано дIадехар

Дувца эшац Iилма-технически прогресс сихъяр мехка экономика дегIакхувлача мел лоархIам болаш гIулакх да.

Цунна цIаькха а тешал деш яр укх деношка КПСС ЦК хиша цу деша хьакъехьара совещани. Цига дийцар ма хулла сихагIа кердагIйолча оборудованеца предприятеш Iалашъелга. Уж дешаш тха завода доагIаш да. ХIана аьлча, хIанз а тIехьа къаьнарча станокашца Iалашъяь дукха лоархIаме участкаш я заводе.

Масала, аз болх бу инструментальни цех заводе керттерчарех лоархIаш я. Цига хьаю хургйолча продукце штампашн, формашн. Уж кийчъеш болча слесараша кулг-кара бергбола болх баьчул тIехьагIа, цу продукце тIа станокашта тайп-тайпара операцеш чакхьяха езаш хул тхо, токараш. Геттара лакха говзал йолаш хила веза из гIулакх кхоачаш деш вола токарь, хIана аьлча, цо нийса операци кхоачашъярах тийша дукха да. Бакъда, цхьайолча хана токара бехках доацаш гIалаташ гучадувл, цун бахьан лархIа деза станок къаьна хилар. Цунга хьежжа къахьегама овсарле а лохлу.

Цудухьа кердагIйола оборудовани оттаяр хадданза терко е езаш лоархIамерчарехи гIулакх да.

С.-М. ЕВЛОЕВ,
Назрановски ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача завода, инструментальни цеха токарь.

ЛоархIаме гIулакх

Вай мохк социально-экономически дегIакхувлара боккха лоархIам болаш я Iилма - технически прогресс. Цу деша хетаяь укх деношка КПСС ЦК хиннача совещане КПСС ЦК Генеральни секретара нов. М. С. Горбачева яь доклад чIоагIа уйла тIаяхийта Iомаеш ба «Грозэнерго» «ГОЭЛРО» ленински плана 60 шу дизара» цIерагIча № 1 йолча электростанце энергетикаш.

— Доклада тIа белгалдаьхад Iилма - технически прогресс елга сихдара даькъе советски халкъа карагIдийнна толамаш, иштта халкъа боахама цхьадолча доакъошка нийслуш дола цIенхашттара кхоачамбоацараш, — аьлар Къахьегама Сийлен III степена орден лелаеча электрослесарий бригадира Л. Иванова. Уж санна дола кхоачамбоацараш нийслу энергетике а.

Укх тIехьхьарча хана вай парте чIоагIа йоакхо еш да къаьна, кIезига низ бола теплоэлектроцентралаш теплофикационни режимага яхар, из ду городаш а промышленни предприятеш а йIовхала энергеца Iалашъяра.

№ 1 йолча электростанце йIовхала энергеца Iалашбу Грозне баха нах. ХIанз электростанцера дIайолаенна монтаж а еш, дIайохийташ я керда теплотрасса города къулбаседа районагахьа. Промышленноста лаьрхIа электрически йIовхалеи энерги хьа а еш, городе нах бахаш йола бIарчча кварталаш Iалашъергья цо йIовхала энергеца.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА БОЛХЛОШТА СИИЛЕН ЦIЕРАШ ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Республика унахцIено лораяра даькъе толамаш дахарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи сийлен цIераш лойла:

«НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЛОР»

БАЙСАНГУРОВ Рамзан Ахъядовича — № 2 йолча Курчалоевски районни больница лора-хирурга, Шалински район;

ВАРТАНОВА Аида Аршавировнана — Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министерства керттерча педиатра;

КОТИЕВ Мовли Магометовича — Назрановски района керттерча лора;

КУЗЬМИНА Александра Павловнана — Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министерства акушер-гинеколога.

«НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО»

ГРИШЕНКОВА Ида Дмитриевнана — № 1 йолча берий поликлиника медицински сестрана, г. Грозный;

ДОНСКОВА Алла Петровнана — Бороздиновская яхача станица фельдшерско-акушерски пункта заведующена, Шелковской район;

МАСКУРОВА Фатима Хусейновнана — № 81 йолча аптека заведующена, г. Грозный;

ТАУБУЛАТОВА Асят Мовлдышевнана—Алхан-Чуртский яхача поселка фельдшерско-акушерски пункта заведующена, Грозненски район.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

1985 шера 14 июне.
г. Грозный.

Овсаре къахьег

ЧIоагIа хьинар долаш саг я яхаш наха ювцаш, Бандаева Алипат тенна а низ болаш а саг хругья-кх из аьнна хетар сона. ГIалат ваьнна хиннавар. Ювцарга диллача ца тешшал дегIа ийша, йиткъа кхалсаг я Алипат. Ший коалостам беш йоаллар из тхо из йолча дахача хана. Зизаш а дагIаш хоза тоадаь дар ков.

Вурийтта шу хьалха Алипат доахан кхоабача фермеи цун цIенда Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза жа тIеи балха бахар. ХIаьта къона дезал бар уж: мари сесаги, зIамига кIаьнки йиIиги. Массаза а нийслуш ма хиллара, царна а юххьанца цхьацца халонаш тIаайттар кердача моттиге баха ховшарца дувзаденна.

— Со а са цIенда а бера хана дена къахьегаш хьадахьхка дар, — яхаш дувц Алипата. — Аттеи хален аьнна болх ца кьердаш, тхоашта хьаннийсбеннача балха дIаайттар тхо. Со Iаьсий кхедеча балха лхар.

Цига балха яхалехьа ферме болх баь япар из. Сиха дайзар цунна Iаьсашка миштa хьажа еза. Дика хьалкхедора уж. Массехк шу даьккхар цо из болх беш. Цул тIехьагIа доярка болх бе йолаелар.

— Са ираза тха ферме бар доахан детта дика мастераш Беликова Екатерина, Демишенко Любовь, Зукаева Аминат, Шатиева Заза, — йоах цо. — Цар дукха хIама довзийтар сона, хьийхар доахап мишта детта, хьаста деза. Цар сайна хьийхар хьа а ийца, дIайолаелар со, царгара беркат даьлар сона.

Шерагара шу массаза доал лакхьеннай Алипата божа беттара говзал. Цхьан хана ший хиннача хьехамчашта тIехьакхийнай из. Атта кхаьчаяц из цу лакхаленга.

ЦIагIа диъ бер а долаш нана йолча цунна доккха дукъ тIалаттар. ЦIагIа диса бераш дагадехе икъаза доахага хьажарах йолча уйланах а йохайора. СалаIа ха кIезига юсар цунна дийнахьбус. Из а диццеш цхьаькха во дера цунга — цIенда цамогаш хилар цIенхашта а йIаьхха хана а. Из деррига качдера цун зIамигача дегIа. Бакъда, йоханзар Алипат. Депале духьала эттар тIакхаьчача халонна. Дукхача хана цамогаш а илла, кхелхар цIенда ер зIамигача диъ бераца йисар.

Из бала токхаш йолча хана а балха тIа тIехьаюсаш хилаьзар из.

Дика доал деш хьалкхеду ший бераш Безаболийт царна къахьегам. Советски Эскаре гIулакх деш ший Даьхенна хьалхашкара декхар кхоачаш а даь, цIавена, хIанз колхозе тракторист волаш болх беш ва Алипата воI Iалихан, юкъера школа йисте а яьккха колхозе балха я цун йоккхагIйола йоI Займан. Луизеи Румисеи деша багIа.

Хьаьнален цIенеи къахьега Бандаева станицерчеи колхозерчеи наха дика йовз, цун сий а ду.

ХIанз Алипатага ба бергига а 24 етт. Царех 18 бетташ ба. Дийнахьа 230 килограмм а кхы дукхагIа а шура йоаккх цо. Укх шера ше тIанийца декхар дизза кхоачашдергхиларах бIубенца я из. ЦхьайтталагIа пятилетка толаме кхоачашъяь, дика кIийле кийчъяь шийтталагIа пятилетка дIайолае, хIаьта из совгIаг ийца парте XXVII съезда накъанха лерхI А. Бандаевас.

Ю. ЧАХКИЕВ.

Социалистически яхьа оагIув

ДЕРРИГА НИЗАШ — ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

КПСС XXVII съезда накъадолхаш

ПРОДУКЦИ — ДУККХАГIА А ДИКАГА А

Парте XXVII съезд гулъяра, йола КПСС ЦК апрельски Пленума решенеш тIоаргIа къахьегама а политически а хьинар айденна болаш тIаийнар Нохч — ГIалгIай АССР къахьегамхошка.

Цу дезача денна сийленна накъаяхара тIа-тIа шеригIа яржаш латт республикерча производственни колл..... ваша юкъера социалистически яхь.

Дуккхача производственни коллективаша толаме кхоачаш тIехьхоачаш яьй 1985 шера яхь бетта планан задачеш, бIубенна къа а хаттар ханал хьалха юьлача цар дисна лард йоллаш латт цхьаьтталагIча пятилетка производственни программа тIехкхоачашъера.

Республика ерриг промышленности хьайIаха продукци маьхьала яккхара 1985 шера яхь бетта планан 100,9 процент кхоачашъяьй, планал совгIа маьхьала яьккхай 7,8 миллион сом маьх бола продукци. Пхо бетта планан толаме кхоачашъяьй «Грозьнефть», «Оргтехника» пр-изводственни объединенеи, «Промавтоматика» НПО, Грозьненски «Нефтехимзапчасть», «Электромеханическ» заводи, кхы дуккхача коллективаша.

КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо хьалхаяьккха оттадьача лоарIхIамеча социально - экономически задачаша юкъе мерттера маттиг дIаделор экономике кадегIдувлача дикача гIулъяхаша, сихха из дегIа а хьалаяьл, дуккагIа хулйеш арахецар продукци. Ишшта хьалъхаг йола коллективаш дукха я.

ХьазадегIа вай «Оргтехника» яха производственни объединени, 1985 шера яхь бетта соахка ну юкъа арахийлачул яьх процент дуккагIа продукци арахийлад цо. ТIа мел кхийтта продукци хьажинна къахьегама оьсарле лаккъара чотагIа. Продукцина поставкаш яра планах а толаме лоарIхIамаш коллектив.

Карабулакски химически реагентий заводе арахеца продукци 14 процент тIахийттаяь, къахьегама оьсарле 12 процент лаккъяьйлаш. Завода коллектив толаме кхоачашъяьй продукцина поставкаш яра план а. Гудермесски медицински инструментий заводе арахеца продукци 7 процент дегIаенаш, язъяь лакъхенай къахьегама оьсарле а, заводо кхоачашъяьй продукцина поставкаш яра план а.

Республикерча мехкадьттахоша планал совгIа дьяьккад 20 эзар тонн мехкадьттен 17 миллион кубически метр таган.

ДIадахача пхе бетта арахеца продукци тIахийттай «Красный молот» заводе 6 процент, ГI. Ахрнева цIерагIа «Электроинструмент» заводе — 9 процент, «Грозненски автоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни заводе — 5 процент.

Арахеца продукци дуккагIа хуьйIаш, къахьегама оьсарле лаккъеш, бизза шоай таронех пайда нйбеш, кагIдьяьнаяхоа кхоачам а цо беш, дIадьяьхашкахьа ухаш йола коллективаш кIезига яц республике.

Цхьабаьнза, 1985 шера пхе бетта итоганна хьакхоачах шера йолча йоккийча планашка хьежжа на лелаш мела дийнад цхьаьйолча участкашкара болх. Договорни лежкарш а тIехьа дIадьяьхIа продукци маьхьала яккхара, къахьегама оьсарле лаккъяра задача яьккхаяьш, кхыдолча хьокхаяьх а лаьрхIача боарамга кхаьчадан.

Продукци маьхьала яккхара 1985 шера яхь бетта план кхоачашъяьш «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, «Пищемаш», Грозненски нефтехимзаводан объединене, «Нефтехимзапчасть», цементни заводий, кога гIирс беча фабрика, прибельно - тканни объединене коллективаша.

Экономически обзор

Соахка пхе бетта арахийлачул лежкарIга продукци арахийлад уьк шера ну юкъа «Трансмаш» заводе 2 процент, техкомическ заводе — 7 процент, «Пищемаш» заводе —9 процент, ГIишлон управленне Грозненски ашшбетона конструкцеей заводе — 12 процент, Назранховски трикотажни фабрике — 2 процент, Грозненски кога гIирс беча фабрике — 15 процент.

ДIахо ишшта болх бе йиш ли, сихха тIоай гIулъяхаш тоадар — цу предприятей хьажа къахьегама коллективаша сийлен деккар.

Пачхьалкхен юкъара лоарIхIаме деккар да къахьегама оьсарле деIаахара темпаш сихьлера. Цхьабаьнза, республике хIина а тIехьа кIезига ял къахьегама оьсарле лаккъяра заданеш кхоачаш да ешш йола коллективаш.

Къахьегама оьсарле лаккъяра 1985 шера пхе бетта план кхоачашъяьш «Пищемаш», «Трансмаш», биохимически, цементни, ГIишлон управленне Грозненски ашшбетона конструкцеей, кхы тIехьайолча предприятей коллективаша.

Пхьаяхха дича а ла мегарглолаш дан къахьегама оьсарле деIа ца ахарад совгIа ял лоллуш хиндр. Винил-пластикат заводе къахьегама оьсарле лохьенна 26,7 процент, Грозненски кога гIирс беча фабрике — 7,2 процент, Бийл лоллучара заводе — 16,1 процент, Сурхахински укупорочни изделей заводе — 14,8 процент, «Чечнигстрой» материально - производственни объединене — 3 процент. Уж санна дола масалаш кхы дуккха а доаладе йиш я.

Юкъара производства эффективность лакъъара болча пайъхо дIадех йолаш йолча ресурсех ма могта биссина а пайда нйбелга. Керттерча декхарех цаI да ма могта иIезинарга бийлал, материалаш, энергии да а тIийлаш, йухсоцадан тIехьаъ лар дар дикагIа килийтара къовсам лоаттабар. ХIинз арахеца продукци дуккагIа дIадирзар лоарIхIамеча бола хъаст ба яхьм бар. Доагор, электроэнергии, бийдал, материалаш кхоеп, лоацца яьича, дичача дас санна доладеш йола да хьалха латта коллективаш кIезига яц республике. Бийдала, магеральий хIара грамза, электроэнергие хIара киловат - сахьата, йIовзала энергие хIара гиганалоре боьзонца учет лелаю дар.

Цу лостамагIа дикна дуккха 1984 шера Назрановски района боахамий доахан лелаеришта юкъе яьржача социалистически яхьа хьалхара мотторт яьккхай «Назрановски» совхоза доярка Дзаурова Къамболата Цаошa. Ший группехра хIара Iаттагара 4181 килограмм шура яьккхар цо. Иштта дика къахьет доярка уьк шера а.

— Мишта бамнаб хьа аьтту тул доаIаяьна халй балха опыт караерзае а иштта бокха толам баккха а? — хаттар ду аз Цаэнара.

Оъз а тетап йист ца хуьлаш цхьа кIоь йоаккх цо. Атта дацар йоIа шийх лаьна йолала. Цаькха а дех ай цунгара ну хьакъеъьяь ци-кхо доаIаяр.

— Мама я со болх бе Iомаьр, — оал цо тIакхха шийлена лаьта юхь сийрьяьйолаш бедаме ела а кхеъна.

Даьлеч ваннен карагIдувла дикадар а водар а зувши царна теркам тIаосаьш хуьлбераш. Уж тIаьа болаш а бе бераш, цхьа санна дальца дIахьор общественна а царна шоашта а пайдана болаш, ишйса ишкъбале. Из берий деташка йоагIаш а бале бобуж. Шоай низ дIакхоачар деш хуьл ужаш дан нанен санна хила гIерташ. ХIаьта Къамболатен Эсетен дIахьош хинвар хьахьала ниьк бар, цар шоай бераш а меттет дуниххача наха хьал а доалаш.

1970 шера ферме балха боагIа уж. Шеидаьл слесарь хуьл, хIаьта цIеннаьнаьш — доярка. Бераш ишкъеран шиолге деша долу. Цхьа ницI дIадехIаш цар шоай деккараш толаме кхоачаш да деш. Эгтара дикагIа къахьегаш болча бохкошта юкъе йоаккх хуьл цу шинне цIераш. Иштта беркате къахьегаш дIаахийтад цар дуккха шераш. 1982 шера пенсе йоаь Эсет. Амма ца дIагIа Iоа сатийнадац цун. Кхы тIа хьинар айденна къахьега йолаенаш фермех. Иишта, 1984 шера хIара Iаттагара шура яккхара план 127 процент кхоачашъяьй. «За трудовую доблесть», «Къахьегама ветеран» эха медальаш Ерригсоюзни социалистически яхьа котало яккхарх ешна массех. Знани ваьхьа тIа йоаккх Дзаурова Эсетех.

Цхьан дийнахь сайрийна яьлхагIча классе деша яIаш йола Цаош нана йолча ферме йоаь. Ший группера тIэьаь шиъ ерт бийтта а вийна, доярка йоацаш дисараш детташ йоаллаш Эсет. Юхьа тIа гIолла Iоччаш хьошар а деш яIаш «Цаьхьена ший нана бIаргагIа». Цо тохаделар йийнга.

— Мамз! Сона бетталургбарий - хьогI акъаеш цхьан-на яха етт?

Цхьа ха йоаккх Цаошa, нанна IобIарахьежикача латташ. «Тхона тIадувкари дарий Iалашде тIерташ Iуйрий дИ» сахьат даьлча тIоне сайрийна геттара боад жъовлабалалца ши кхуьр да дуллаш цхьашца хIама деш лел-хь хьо, ва са схьамсара нана», оал ше шийна ханага лаьлча доккха хьаьчьаьл доаллаш йолча йийнга, дог лаьаш наьаьх хьа а хсташ. Цуи дерчу дессар а цо яхар а кхетаду нанас.

— Ер сатийна етт ба. Уэхо хьога беттийтаргба аьина хеташ я со, — оал тIаккха Эсета, куьг лаьша Цаошa цхьан бокхкача Iатта юхе дIатIа а йинге.

Из дар 1976 шера. Цу ховр нанас хьа а салаш хьажа из етт бетта вниз дIакхоач йийнга. Болх йистебаьлча цхьанна чубоагIа уж фермера. Пхьор диаь ьаьчьа сбайдаь дIайоаь тIаьлхьа Цаошa.

Iуйрийна диъ сахьат даьлча хьалгIеттар Эсет. Массаза санна ферме яьл дагь боацаш наIаргахьа. «ДIаIодаелча йинна уллачара хьашкъяьй цунна тIехьайолалу Цаош.

— Iа фу леладу?! — хоатт Эсета.

— Мама! Со а боаст ца деша. Доккхал ду халонашта духьала а отташ хIама хьаде гIерташ из йолаш. ТIаккха дагIдох цун дешар. «Школе ра дIалла езаерьяь-ьх уххан», цIаьхха юкъ тIара хувца а душ уйла чуйосс Эсета.

— Мама! — оал из дувш лаьттина. Цаэнга, цунна лагадоаллар кхета а даь. — Аз доац ду хьона айса яхьа а дикагIа дешаршхара.

Цу Iуйрийна цIьаьна болх уж ферме. Ший етт бийтта яьлча нанас къахьегама цхьаьнна бетта йолалу Цаош.

— Дукха ха ялалехьа ма ерт бетта йолаелар со, — яхаш дIахо дувш чIоагIа сабар долаш йолча йоIа. 1980 шера ерт класс чакхъяьккха ялладла диттгар аз уж. Со санна шоай нанна Халимата ноаьксоташ деш бар АйдаевгIар хуьш боагIа мехкарий Зайнап, Тамара, Сацита, Лейла.

Приказ я теха ферме болх бе еча цхьанна сагIо яIана хьахьеха деза яьгар йоI. Цеча фоч бола ткъо етт хьа а ийца, майрра къахьега дIайолалу а. Ит класс чакхъяьккхачул тIехьагIа цига балха а йIя, доярка куьл Цаошa ЗламагIйолча йиннех Пьатламатах а.

Цу шеранна ферме эгтара дикагIа болх беш яр къона доярка Айдаева Зайнап, Цунца яхье а яьина къахьегама оьсарле Iаттагара. 1981 шера хIара Iаттагара 2600 килограмм шура а яьккха социалистически яхье хьалхара моттиг йоаьх ю. Цул дукха тIехьайисан шоплаге моттиг яьккха Зайнап а. ТIаккха кхы тIа шера-ргIа бола болаш мехкарашта юкъе яьржача яхьх. ШолагIча, 1982 шера «Назрановски» совхозе рекорда а оттаеш, хIара Iаттагара 4186 килограмм шура йоаккх Айдаевах, хIаьта 3067 килограмма дIахоач Дзаурова а.

Иштта, шер-шера хьинарегIеи берхатегIеи кхыкъеш дIабохк кьона доярнаш. Шоай планаш дикка тIехкхоачаш а еш толаме хьакхоачам цар 1983 шу а. IIхьабаьнза, наргIдIьяьнчех кхоачам а хинна Iоха дага йолаш илиш Цаош а Зайнап а. Пятилетка аргIанарча дичагIча шера 4181 килограммара а дIахкъаъчай Дзаурова Цаош, хIара Iаттагара 3734 килограмм яьккхай Айдаева Зайнана а.

Цар дIабоабаь пятилетка нех болам хьаллаша хьажнар айденна къахьегаш да цар шоай а Навсар-Кертер-чеи Альтий - Юртарчеи фермашцара а дукха доярнаш. Царна юкъа кхыкъета белгалбаьнбаг карарча шера бIгI бетта шура яккхара план дикка тIехкхоачашъяь. Планеа Райхьянт, Сагова Мареи, Темирханова Мариан, Айдаева Лейла, Цечоева Марет, Долоева Мария, Торшхоева Тоха, Шанхоева Лейла, кхы-барашт.

— Уж шера малагIа декхар тIаийнад Iа? — хетт аз Цаошага, сай къамъял чакхдоалаш.

— Сай группера хIара Iаттагара 4500 килограмм шура яккха лерхIан а со, — шеко йоацаш йоаь кIонача доярнаш.

IIханалца ше аьннар кхоачаш ца деш Iийнаш Дзауровна Цаош. Йийнй денал дIакхоачаргда аьина хет уж наьъа а ше денна дош кхоачашде.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: «Назрановский» совхозе хьалхалатта доярка Дзаурова Цаош.

Н. ПЛИЕВА сурт.

НАЬНА ЛЕРАГIА

Сий дола къахьегамхо

ХIара шера дика хьокхамаш гойташ къахьет Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза къахьегамхоша.

Лостам ба сомий бешамашка. Аьха цамгIадьккхе да цар муглараша юкъера лаьтта. Дика летаб сом а.

Декхарш иштта толаме кхоачашде доккха новкъосташ ду механизаторашца. Дукха ба царна юкъе балха нормаш хиларца тIехкхоачашъяьш. Царех цаI Сапарев Амади ва.

Механизатора професси Казахстане ваханаш Iомаьлй цо. ХIаьта цу совхозе болх бу тIъан тIехлагIа шу да. Механизатора цхьоалагIа класс я цун. Йоккха опыт болча Амадера эггара бехкхоахамагIа йолча участкашка болх байт. Шийна тIадилла гIулакх массе хана тIехдикаш ший ханнаьхьчаьх а доаккх. Кхай тIа е сомий беша къахьегаш цунца кIоьсвалаца могаш наггаьха мера сар вац совхозе. ЦIьхьаллагIча пятилетка ший план кхьь шерен шин беттан кхоачашъяьй.

Дика хьекамча а ва из. Механизатора болх карабергабе цо тIа дах веший вой Сапарев Зайнди, Сельмурзаев Шахид, кхыбарш хIанз цун дукха тIехьа цо йоI саш нормаш хадданза кхоачашъеш кхььежгаш ба.

Амади сий ду совхоза коллективо, из керкаш районни Совета депутатала.

ХIанз комбайна тIа а хIама баьццара горошек чуэцаш ва из. Механизаторша юкъе яьржача социалистически яхьа юха а хьалха ва Совхоза контора хьалхаша цун сийна ЦIе баьнна айьяь.

Цунна ennай Къахьегама Сийлен III степена, «Знак Почета» яха орденаш, медалаш. ДоагIаш дах сий да из. Цул совгIа Амади ва тIехьарча яьй пятилетка гвардеец.

Х. МАГОМЕТОВ.

СУРТА ТIА: «Новосельский» совхозе механизатор Сапарев Амади.

М. МАЛУЕВА сурт.

МОТТИЙТА ЛЕЛАЮ ЯХЬ

Малгобекски маьхьа ечa завода кулгахошта, общественни организацешта керте латтараша дувцачох. ер цу долаучча хана заводе болх йолаш йолча инженерно - технически болхлошца да а боалаш, донккий социалистически дехкаяш тIехьаьнна пятилетка заданин укх шера 20 нойбре кхоачашъе. Шера заданин ханал хьалха чакъ а йоаннаташ, трансгранташ, лозунгаш. Завода кок латтача стенда тIара дараш соахкара хьокхамаш да. Укх шера ше деша даран довзийташ цхьаьнна тайпа йоазув довнаьр сона цIера. Йоацца аьича, денхкарш кахьаяьна тIа дисад. Цул бала болаш бац Малгобекски маьхьа ечa завода кулгахой.

Ховш ма хиллара цхьаьнна къахьегама коллектив яц шоай вестараш, социалистически яхье хьалхалаттараш боацаш. Уж бовзийташ дола сийлен уьгIаш доацаш да уххаза. Иштта доацаш да хьокхамий улг. Цу гIулакх духа дагота боаначча тара я предприятеи общественни организацеи а. Заводе нийслуш дола кхоачамбовцаран сихкарIа дIадахача бокха бехкхоачашъяьй. Лаьатт предприятеи кулгалошта, партийни профсоюзни организацешта. Цхьабаьнза, из цар кхета ца деча тара да хIанз заводера гIулакхаш. Цар болхлошта юкъе бош бан кхетама а организаторски а бовл. Шоашта хьалхашна латта денхарш цIенеи диззаи кхоачашде гIерташ бола болхлой бац ала йиш яц уьгIаза.

Кхольча материалий чотагIа шера яьккхай дийнахьа болх бергбе, аьина пхьа пунят я тIаийнача социалистически деIахаяьта юкъе ю гIулакх боьзонца доашхаш. маьIгIча мероприятей чотагIа тIаштIехьаьккхай из хара цхьаболча болхлошца хаттараш дир из. Царна жоп дала магазнар предприятеча къахьегама ветеранаша: боз тедеча Дзортова Марема, коммуниста, маьхьа йоттача Балоева Таманена, Бугучева Тамарена, иштта кхычара. ХIанз яхар дувпараш малагIа деккараш социалистически яхьи я яьлча санна тхона яьирбена Iбара а хьежаш баламаш хьалъзар цар. Цу долалучча хана тIаийна хила-мдеш уж, цхьабаьнза, хIанз укх сахьаьте тхона довзаш дагадоаIаш дац, йоах цар. ХIаьта яхьах ахьча тхона из хаш, тховй низ хьинарн кхо ца деш къахьийгача завода болхлона. Цхьабаьнза, тIаийла социалистически денхараш кхоачашде гаьна да.

Б. КОСТОЕВ.

ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ ТОЛАМАШ

Ер шу доладеча денз пачхьалкхен планел совгIа Грозненски ремонтно - механически завода болххоача архийцей бIеь эзар гарга со-ма ахьа товарни пиэйтта эзар сом мах бола нормативно - цIенеи продукци. Дикка тIехкхоачашъеш хьабоалгIа уж продукци маьхьала яккхара задани а. Паччахьалкхен планал совгIа цхьа процент къахьегамо оттаеш лакъъара задани цкъаи ахаззеи гергга тIехкхоачашъяьй завода коллективо, тотребIи-телашта поставкаш яр а лъархача боарам да.

«КПСС XXVII съезда — хьинарча къахьегаш 27 декадаIа» яхаь денз-денгахь тIаьржача социалистически яхье хьалха латташ я Абубакаров Мовлады Симаевичн Власенко Александр Николаевични керте латтача цехийн Кузнецова Валентина Алексеевнас кулгадеча котельно - сварочни участкан коллективаш.

* * *

Вай мехкарча коммунистий форуме сийленца нехьабахара доккхий декхараш тIаийнад Грозненски швейни производственни объединене цехий, филиалий хIамаш тегараша. Уж толаме кхоачашдера шера социалистически яхь йоаржаьяь.

Укх шера кхашка дукхагIа удобренеш яхнийгара месячникашта алсамо дакъа юкъедихьар объединене механизаторашеи водителашеи. Из бахьан долаш республике хьакхара моттиг а эзар сом премя а яккха кхарIадлар пачча. IIхе бетта 45 эзар тонн органика районна кхашка йиллаеза чар вIаштIехьдьашпад 62 эзар тонн совгIа из йилла. Иштта, цу юкъа лерхIан хинначул тIех дIатайбай минеральин удобреен а. Из хьонхам цIьаьн ахаззеи тIехкхоачашбаьб коллективо: лаьтта оахача дана 37 эзар тонн техай, пхи эзар гектар гергга долча лаьттан тIа полкормка яьй. Дергига дIалаьр хIана нарарча цера дуь бIаь эзар сома маьха балхаш даьд коллективо.

Цу боарам балхаш ханкдаха вIаштIехьаргдацар цар коллективаш, патаьаь санна шоай механизированни отрядаша, къаьст - кхьастача механизаторашеи водителашеи юкъе лерттIа специалистически яхь йоаржаьяь епаре.

Цу дешa йоакхо ей я цар партийни, профсоюзни организацеи. Объединене йолаш я моральнин материальнин стимулировани яра хьадда условеш. IIхара кхаь дийнахьа балха итоганн елга, кольбаьнарашта карара нара тешаш ду «Красный молот», «Трансмаш», Гудермесски медицински инструментий, Карабулакски химически реагентий заводашка, кхыча предприятешна.

Халахете а белгалдакхаза дезаш да доагор. газ, механизаташта продукташ кхоара тIехьа боагIеш бола кхоьсам цхьаьйолча предприятеша лоаттабеш да хидар. Ухх шера хьалхарча квартале боаккхуьр дукхагIа материнаш йоаьш Грозненски ремонтно - механически, биохимически заводашка.

Кхольча материалий, бийлала, доагора чотагIа шера шин дийнахь болх бац шоашта хьалхашна декхар оттадь йола хьалха латта предприятеш кIезига яц. Из мехкера инициатива ма могта цIераIга дIа-хьа йоаржаеш еза республикерча ерригача коллективашка.

1985 шера пхе бетта кIезиг - дукха тоаделнад халхьа ашап нана товараш къадара гIуларх.

Ум товараш арахецара пхе бетта плап 100,5 процент кхоачашъяьй, дIадахача планца цу юкъа арахийлачул 2 процент дуккагIа арахийлад. Ум товараш арахецара плашаш толаме кхоачашъяьй «Грознефтеоргсинтез», «Оргтехника» яха производственни объединенеи, «Пластополимер» ОНПО, «Автосепсоборудование» яхаь опытно-экспериментальни завода, кхыча коллективашна.

IIхьабаьнза, дукха декхар тIадисар халхьа эша товараш арахецара керттерча поставщикашта: Грозненски кога гIирс беча фабрикаеи, ук товараш арахецара плап дук-хьал 79 процент мара-кхоачашъяьш цо, дIа да кхоачаш диса товараш 1,1 миллион сом маьха да. IIшебни производственни объединене план кхоачашIир 99,1 процент, Назрановски трикотажни фабрика — 96 процент, моттигерча промышленности министерства предприятеша тIехьаьнсигга дIа а доаккхаш, цуьх гаргарга хана дIа да цуьйбисс продукци охаметтаотаяг.

КПСС ЦК апрельски Пленума решенешка хьежжа тIара предприятеи коллективо де дезар да шийна боагIаш бола бекх хьаттIа а эшап, баьча балха цIенхаяттта анализ яр, дишa дисараш гучча доаллаш, арахеца продукци сихгIа дегIаккхулара де дезараш практически чакхдаеш ерригача планови задачеш тIаийна декхараши толаме кхоачашдар.

Министерствай, ведомствай кулгалоаш, специалисташ дехкарийна ба тIехьаюача предприятеша, участкашта къьстта чIоагIа тIаьрхонам доаккхара шоашта могаш доаца новкъостал де.

ХIара производственни коллективна цIийлен декхар да 1985 шерен бIаьччача пятилеткан планаш дикача хьокхамашца кхоачаш а еш, КПСС XXVII съезда сийленца нанъяьяр.

Даим терко еш

ла цIе вымпелаш, аччан премеи телга, цар цIераш белгал а йоахаш шерра дIайоьзийтилга Iалашдаьд.

Удобренеш кхашка дIаозача болх беш ва «С-100» яхача трактор тIа Картоев Хьусен. Шийл къьнъача трактора хIара дийнахьара норма тIехкхоачашъеш хьавоагIа из. Кхы а цхьан пятилеткагIа цу тIа болх бе дага ва Хьусен. Иштта, лакха оьсарле йолаш къахьегар бахьан долаш цунна СССР юкъа боахама Министерства цIерагIа совгIаташ тийнад.

Ше юкъарча Iуланах дог лазаш, хIаман уйла еш саг волга хьахьекхаз трактористца Бегов Беслана а. Дукха ха йоаннаш цу предприятин ненай маьлатта хIуларе балха ха хIанз мехотряда низ дIакхоачача 300 тонна метта 500 тонн кхо тIадетта кхашка дIадахьийта а кхычахьа чIоагIа эшап йола экскаватор мукъъалийта а аьтту баргбар вай, аьнна. Цу гIулакхо бокхка аьттув боакхаргба кхашка.

Керда коллектив хьахинача хьалхарча дийнахьа дена ухказа къахьегар ва Тумгоев Iадрахьман, Лакха говзал йола экскаваторчик а хинна дIаэттаз, парте уйелла дIайийдаь. Цох бокъонца вола «ас» оал коллективе. Цунна хийцца болх хьабара кхо хьатIатетташ ва трактористе Арчаков Амур.

Дукккача бохахмашкара лаьтташ хьаьидеча дакъа лоацаш хинна цар дикагIа-болча водителех бола Экажкъонгий-Юртарча юрта Совета депутат Толдыев Зауди, Костоев Бальвудин, Добриев Хаваж, Газдиев Иоанъаз.

Лакхе вай белгалбаьхача механизаторех а водителех а хIара кхо дн массаза довл яхье уж дагоз яхар санна юртбеллаш Iхлараш ахчан совгIат ца хьожадеш бисан.

Йдохимикаташ ерташ «Сельхозхим» объединене ворохградаш чакхъьяьна кхаш оасарех цIена да, хьалха санна Iажарйъо хьалйийкъа IажагIьенна латташ. Иштта, Добриев Хьасан керте латта бархI опрыскинатель юкъе йола колонна итт дийнахьа совхоз - техникумен «Назрановский» совхозен йхашка ненеча бацех хьалдикъяьа 3 эзар гектар лаьтта уж хIалакъеш молхаш техар. Уж балхаш деча чIоагIа белгалваьлар опрыскиватель тIа кхъьеъаш хинна Майсигов Аюп. Цо хIара дийнахьа шин норма гергга кхоачашйора. Цунга дIакхоачаш болх бора Аушев Юнаса, Измайлов Бахьаудина.

Цу дерринче хьадаьд наха беркате кхъьеъагара мел эша хьалаш, хIаьта шоай балха гIулахаш кулгалхоша хадданза теркалделга, йоакхо елга гуш болча кхъьеъагашца а шоай хьинари низи яхобаш хьалхашка оттадь декхар кхоачашдара. Цунна дола тешал да Наьсарерча «Сельхозхим» объединене Ерригсоюзни социалистически яхье вIаштIа шин шера КПСС ЦК, СССР Министрша Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела Цье байраьк яьккха хIара а. ДIахо йодача хана а яьл лаьгI ца йолийташ шоай балха борам шербе дага а я коллектив. Каст - наста беч ух яхьча районашкарчар шоашта новкъостаца, хIанз Урус - Мартановски района кхашка балхаш деш я яар цхьа мехотряд.

С. ШАБИЕВ.

Вай лоалахой болча

«СУЛАК» ГІО ДЕ ДОДА

Сулак яхача дагестански хин цІи лелаеш я Гаьнарча Малхбоале чкъаьрий доахаш хи тІа лела советски база. Беринговоформа тІа гаьнарча районе йолаш цун экипажа радио чу гІолла хезай гІо дехаш сигнал.

ЧІоагІа михьарбаьнна форд бале а плавбаза «Сулак» гІо де оарцагІъяьннай. Чкъаьрий лувцача «Донна Дженавива» яхача американски кемана гарга а баьа советски морякаша шоай борта тІа хьаийцав чов хинна американски матрос. Хи тІа лелача советски базі тІа кхаь дийнахьа медицински гІо даьд цуна.

ДегІа хьал дикагІа хилча «Сулака» из дІавеннав «Донна Дженавива» борта тІа.

Советски плавбаза командана чІоагІа баркал аьннад американски чкъаьрий доахараша.

ПОЭЗЕ ГАРГАКХУВЛ

Туркменски меттала арадаьннад Гамзатов Расула «Лоамаш — са илли» яха стихайи поэмайи книжка. Хоза оформлени яь из книжка итт эзар тираж а йолаш кепатехад Ашхабадерча «Маариф» яхача издательстве. Р. Гамзатова стихаши поэмаши туркменски меттала яьхар ва вовзаш вола поэт Худайназаров Бердиназар.

Из книжка дийшача туркменашта кхы а дукхагІа довзаргда Дагестанах, цун бахархоех, вошал долча халкъа поэзеча вахарах.

(«Дагестанская правда»).

✦

ЮРТА — ТОРГОВИ ЦЕНТР

Дукха ха йоацаш Чикола яхача юрта хьаийнллай Севоспотребсоюза керда торговн центр. Шозза вІаштІардаьча цІен цхьоалагІча этажа тІа я «ЦІагІа эша хІамаш», яха кхача бохка, кулинарни тикаш. Цар дІалоац 468 квадратни метр йола моттиг. Тикаш Іалашъяь я хІанзарча ханарча махбара - технологически оборудованеца.

ШоллагІча этажа тІа бІаь саг Іоха моттиг йола ресторан я, шиЙ банкетни зал а йолаш. Цул совгІа, цу тІа я конторски кабинеташ, кховзткъа сага лаьрхІа заседаней зал.

Юртарча наха а укхаза хулача хьаьшашта а доккха совгІат да из.

✦

«МЕЛОДЕ» АРАХИЦАЙ

«Мелодия» яхача грампластинкай Ерригсоюзни фирма хІара бетта арахец итт миллион совгІа диск. Царна юкъе я союзни республикай симфонически оркестрий, школашкарча хьехархошта лаьрхІа, кхыйола пластинкаш.

Дикка теркам тІаозаш я «ХІирий музыка» яхача сере арахийца иллиалархочун Медоева Светланай пластинка. Цу тІа цо дІаоалаш да халкъа иллеш, Б. Газданова, В. Мамиева, Е. Кулаева, Х. Плиева иллеш. Цо дІаоалача иллешта тІехьа ашараш дІалокх Къулбаседа - ХІирий АССР телевиденеи радион халкъа инструментий оркестро. Цун кулгалхо — Газданов Булат.

(«Социалистическая Осетия»).

✦

АЛЬПИНИЗМА ВЕТЕРАНИЙ СЛЕТ

Приэльбрусье хиннача, Сийлахь - йоккхача Коталон 40 шу дизара хетаьнча советски альпинизма ветераний слете вай мехка массе а мІингера вена хилар ши бІаь совгІа саг.

Слета хьаьший бар Чехословаке, ГДР, Болгаре, Венгре, Румыне альпинизма федерацей членаш а.

Дить дийнахьа уж баха хилар «Баксан», «Шхельда», «Эльбрус». «Джантуган» яхача альпинистски лагерашка. Кавказ бахьан тІемаш лаьттача, Донгуз-Орун яхача перевала тІа, Чегета тІа, Эльбруса тІа баьлар.

Советски альпинизма ветеранаша Европа берригга альпинисташ машар лорабара, из бохабе гІертараш духьала къовсам лоаттабара тІахьийхар.

(«Кабардино-Балкарская правда»).

ДІаяхача замах юхедисача зуламеча гІулакхашца — лира къовсам

МАРХА КХАБАР — ДОККХА ІАЗАП

Вай парте а Советски правительства а цахаддаш йоакхо ю советски халкъа хьалтаро лакхъяра, къахьегамхой унахцІено чІоагІъяра.

Бакъда, тахан а вайна юкъе болаш ба дІаяхача замах юхедиса зуламе гІулакхаш леладеш, шоай унахцІенонна доккха зе деш бола нах.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума соцам тІа аьнна да: «Бахача наха юкъе шерагІа доаржаде деза Іилман - материалистически уйлашца пропаганда елга, дукхагІа теркам тІаахийта беза атеистически кхетам балара. Динах тешараш дукхагІа юкъеоза общественни вахара, тІагІертта юкъекхувла советски обрядаш...». Цу дешаша къаьгга хьахьокх малагІа чулоацам болаш хила беза атеистически болх. Тахан са дувца безам ба мархех, марха кхабарах сага унахцІенонна доалача зуламах.

Бусалба наха хІара шера цхьа бутт марха кхаба тІадожадаьд дала, яхаш кхайкаду исламо. Бакъда, дувцац сага дегІа из мел во Іаткъ. къаьстта дегІа унахцІена боаца нах мархо чІоагІа кІалбуташ хиларах. Дунен тІа Іа хьай дегІа хало мел ю, хьо халагІа мел лел. къематдийнахьара бала токх Іа, яхаш дувц ди кхайкабераша.

Мархий бутт кхоабача наьха укх ахкан дІаьхача дІайхача деношка бийсан мара хІама даа, хий мала йиш яц. Цо цкъа-дале, дегІа ниа лаьгІбу, шозлагІа-дале, бІарччача дийнахьа хІама ца дуаш лийннача саго, марха доасташ, доагІачул дукхха-дукхагІа хІама а дуъ, хІаьта из Іаткъ кера, ченна, маьженаша боаггІача тайпара болх бац, дерригадегІ дезлу, сага кер кІовлалу, ший боарамагІа болх балац дихкага, дегага.

Иштта хьахул сага кера тайп - тайпара лазараш. Мархо геттара кІалабут цамогаш бола нах. ХІаьта хала хетса, берашка марха кхоабийташ моттигаш а нийслу. Из цхьаккха тайпара ла йиш йолаш хІама дац. хІана аьлча, бера дегІайоагІача организме геттара во хувцамаш ду цо, тІехьагІа цун унахцІено меттаоттае хала хул. Марха кхоабаш дола бер маьлхара хул. цо во деш, ловза дог дагІац цун.

Вай республике моттигаш нийсъеннай бераш бІогора ухаш, дог гІеллуш уж Іолегаш.

Лораша зийнад мархий бутт болча хана бусалба динах бола нах лорашка кІезигагІа ухилга, из хІанад аьлча, лоро де аьнна дарба шоаш дергдоацандаь. Марха долча сага молха а мала йиш яц, дарбана маха а тохийтац цар. Бакъда, мархий бутт чакхбаьлча, лорашка боагІа уж нах кІоаргденна, чІоагІденна лазар а долаш. Уж ба кера, шергашта, дийхка лазараш дола нах, гастрит, холецистит яха лазараш дараш.

Массанена ховш ма дий, кера лазар долча наха кІезигкІезиг дуаш каст-кастта хІама даа дезилга. Мархий бетта 15—16 сахьата меца а лелаш бийсанна мара хІама даац марха кхоабача наха, из бахьан долаш шоай, иштта а эсала йола унахцІено кхы а чІоагІагІа толхаю цар.

Дунен тІа дукха динаш да. Бакъда, цар массане а юкъара фуд аьлча, из да, хІара ди сага сакхетама Іаткъаш, из лохбеш, дино яхачох саг тешаве гІерташ хилар. ХІаьта вайна хов Іилманхоша яхачох дино дувцар харцдолга.

Цудухьа дукхача хана деиз, тІехь - тІехьагІа шерлуш хьабоагІа динаи Іилманеи юкъера къовсам.

Эггара чІоагІагІа цар шоайла къувсараш да сага психически гІулакхаш керта хььгара доагІаш дац, даьлагара доагІаш да дино яхаш хилар. Цунца бувзабенна ба саг дийна волаш цо далла даьча гІулакхага хьежжа хургда цун гІулакх венначул тІехьагІа яха дина авторитеташа бу хьехам а. ДегІах къаьстачул тІехьагІа а дийна дус наьха синош йоах дино. Цигара доагІаш да саг венначул тІехьагІа цар синош довш дац яха дина идеологе ялсамаленах, жожагІатенах дувцараш.

Естествознане а, общественни практика ларда тІа а латтача марксистско - ленински философе харцду дино синой хьакъехьа дувцар. Цул совгІа, марксистско - ленински философе дукххача Іилмай масалашца бакъду сага психически болх цун хьаьцара къаьста, вешта аьлча, ше къаьстта хила йиш йоацилга, хьоа психика орган йоландаь.

Ханал хьалха саг валарца къовсам лоаттабеча Іилман методашта дукххача шерашка чІоагІа новкъарленаш еш хьабаьхкаб дина культашта хьалха латтараш. Цар яьхад, хІанз а йоах, саго дунен тІа йоаккха ха ІІаьхъе с лоацъе йиш йолаш хІама дац.

Из бакъдац. Іилманхошта дайзад саг валара керттера бахьанаш, белгалъяьхай ханал хьалха саг валара духьала бе безача балха методаш. ДегІаденад, хьахиннад реаниматология яха сага организм дийнъяра гІулакх Іомаду Іилма.

Цо гуча а даьккхад Іома а даьд сага валар цІаьхха хулаш хІама доацилга. дегІа еррига органаши тканеши цхьан юкъа цІаьхха соцаш йоацилга. Эггара хьалха болх ца беш соц сага хьаькъал, сакхетам луш бола керта хьоа. Унахочо, вешта аьлча, вала вижача саго са увзача хана (са увзар массехк сахьата дІаьхлуш хул цкъазза) болх беш хул цун дог, сацаца дахар а. Цул тІехьагІа тоъала ха яьлча мара, хилац сага клинически валар. Цу хана а шелдаланза хул дегІ. болх беш хул тканеша кхоаба сина пхьаьнаш. Цу хана дийвала тарлу саг. Цу даькъе дика хІамаш карагІдувлаш къахьегаш ба вай Іилманхой-лораш.

ХІанз моллагІа саг а йиш йолаш ва организм дийнъяра вай ханара моллагІйола методаш караерзае. Из вай Іилмо яьккха сийлахь-йоккха котало я. Цо къаьгга хьахьокх дина идеологи харц хилар.

ХІанз Іилманхой хьаькъал бахьан долаш ханал хьалхарча валарах тІехь - тІехьа дукхагІа кІалхарабувл нах. Вай Іилманхоша, лораша дукха къахьег хІара сага вахар дІаьхагІа хилийтара. Сийлахьйоккха Октябрьски социалистически революци хиннача тІехьагІа вай Даьхено дІатийдад дина социальни овлаш. ДукхагІболча советски наха кхеталаьд дина керте латтарашкара зулам мара ца доалилга. Советски Іилмана карагІдувлача докхийча толамаша новкъостал ду Іалама къайленаш йовза, марха кхабара хьакъехьарча а иштта кхыйолча а дина идеологе реакционни чулоацам гучабаха. Іилмана карагІдувлараша иштта новкъостал ду динах тешаш бараш нийсача новкъа баха а.

Т. АУШЕВ,
лор.

«Агитатора блокнота» аргІанара номер

Кепатеха араяьннай КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнот» яхача журнала цхьайтталагІа номер. «Тахан — республика ялатий кхашка» яхача рубрикана кІал кепатехай «КІимарса-85 — сухали дикали» корта бола редакционни статья. Журнала оагІонаш тІа я «Бе-башха ца хеташ ма хила» аьнца йола корреспонденци а.

1985 шера 29 июне вай мехка дездергда, изобретатели рационализатореи Ди. Цу цІейна хетаю «Красный молот» завода рационализацеи изобретательстваи, технически информаце отдела начальника В. Лобанова «Хьалха латта опыт — хІара болхлочоа» яхаш корта бола шиЙ материал. Город Грознерча кагирхоша «Іаьржа дошув» даккхара тІехьа къовсам болабаь 55 шу дизарах я «Сийлен къахьегама наькъашца» яха А. Больбуха статья.

Партийни архива Іилман сотрудника В. Дериглазовас «Вай тІехьадиса бокъо яц» корта болча корреспонденце тІа дувц вай республике къаьнагІчарех волча мехкдаьтта доахачох Я. Е. Мальцевх.

Оаха яздаьчун лерагІа

«БЕХКАЗА А БОВЛАНЗАР»

Иштта корта болаш яр укх шера 27-ча апреле, «Сердало» тІа араяьнна фельетон. Цу тІа дувцар Малгобекера Грозне уха автобус каст-каста ца йоагІаш юсаш моттигаш нийслулгах а цу гІулакха Малгобекски АТП кулгалхой дукха сагото еш ца хиларах а.

Цу хьакъехьа редакцега жоп дайтад Малгобекски АТП директора С. Картоева. Цо язду **фельетона тІа дийцар бакъхиннад, яхаш. Материал йийцай шеръяьча АТП инженерно - технически болхлой совещане. Де мел дезар даьд дІахо кхы а рейсаш юкъагІ ца ювлийтара.**

Грозне 13 сахьати 40 минути яьлча йода рейс юкъагІийсар бахьан да, цу рейсагІа лелаш йола автобус Грознера Малгобеке хьайоагІаш новкъа еха хилар.

Лине тІара яьннача автобуса метта сихха кхыяр яхийтара гІулакх вІаштІехь ца даккхарах дежурни диспетчера Л. Бештовайна бехк баьб, из апрель бетта йоагІача премех а яьккхай.

Доазол дехьара

ЛИССАБОН. «Фашизм — кхы цІаккха а хургьяц», «Лоргда вай демократически карагІдийннараш» яхача лозунгашца укхаза хилар апрельски революце лоархІамегІарча карагІдийннарашта хаддаза тІагІертача реакценизашта. ЙІаьхийча капиталаи кхыча мехкий монополешта духьалара португальски прогрессивни общественноста яь массови манифестаци. Манифестанташа кертагІдоахар къаьстта чІоагІа промышленноста паччахьалкхен сектора, предприятешкарча болхлой тІахьожама, аграрни реформанеи банкашта национализаци ярай духьала уж тІагІерташ хилар. Болхлошта духьаларча Іаьдалий политикана шоаш цІенхаштта раьза боацилга дІахайтар цар.

СУРТА ТІА: манифестаце данъа лоацараш Лиссабона улицашка.

Г. ПЕТРОВА сурт. ТАСС.

Вошал долча мехкий культура хоамаш

«МОСКВА—СОФИЯ» ЭКСПРЕСС

1944 шера сентябрь бетта «Литературен фронт» яхача болгарски газета хьалхара номер араяьлча, дешархошта корайир цу тІара керда Болгари мишта хургья а вошал долча халкъа социализмо фу лургда а яхача дешай хьакъехьарча шиЙ уйлаех дувцаш хинна В. Кожевникова статья.

Цу хана дениз дукха советски литератораш хиннаб доттагІий мехка, доттагІала тІехьа контакташ лелаяр бахьан долаш кІезига арадийннадац Іалаьмате дика книжкаш, стихайи иллейи сборникаш. Болгарех йола советски авторий 26 произведени могаю книжкаш дешараштa хІанзза «арадаьннача» Москва — София экспресс яхача сборникои из оттадаьча АПН обозревателя Папанова Ирнинаси.

Из книжка «Прогресс» (СССР), «Народна культура» (НРБ) яхача издательствашa цхьана баь болх ба; из арадалара факт ше я вошал долча шин культураша тІатІа шерагІа вІаши дІаьхийдеш хиларах дола масал. Иштта хьагойт цо формаш хувцалуш хилар (укх наькъа сборник отта а даьд иллюстраци а кийчъяьй советски оагІоно, переводи публикации — болгарскичо).

Цу тайппара, «Москва — София» яхача литературни поездаца Болгаре кхоач вай, СССР писателий Союза секретара Ю. Верченкос яздаьча предислове дувц вайна авторех, цар бІаргашца хьеж вай къаьнача лаьттарча кердача хІамашка, дукха ха йоацаш шиЙ 40 шу дизар дездаьча тахан социалистически хинна дІаэттача Болгаре. Царна юкъе ба Болгаре территоре тІа эггара хьалха тІом беш долча Советски Эскара доаньоща баьнна тІема ветеранаш В. Закриткин, В. Быков, М. Горбунов, гІорбаьнна поэташ Н. Тихонов, П. Антокольский, П. Тычина, Р. Гамзатов, Э. Межелайтис; кІирбенна доттагІашта бІарахьежаш бола прозаикаш С. Баруздин, В. Кунин, Л. Почивалов; болгарски опытах, вай цхьана хьаллеча гІирсех дувцаш бола очеркисташ Г. Резниченко, В. Губарев, А. Исаев.

Книжка тІара кертердар социалистически Болгари бахьан къовсам лоаттабеш, из хьалъеш бола нах ба. Вайна хьалхашка отт образий бІарча галерея — Лилия Карастоянова, Георги Иванов, Иван Николов, Хрысто Бычваров... Дегаш шийла долаш бе дехкадац сборника автораша ручкаш. Книжка дешаргдарий дегашка маьрша кхоачийла «Москва — София экспресс».

(София - Пресс АПН).

ТІЕМА ДУХЬАЛАРА ПЛАКАТ

Къонача польски а доазол дехьарча 12 мехкарча а плакатисташа - любителашa хьадахкийтача массехк бІаь совгІча балха цар авторашта премеш дІателарца дувзаденна Варшавана юххе юкъера хьахержа итташ дола тІема духьалара плакаташ нахага дІагойта оттадаьдар дукха ха йоацаш польски кагирхой социалистически Союза центре (ССПМ). Уж плакаташ а дар «Къонабарий газета» редакце, ССПМ, Ерригпольски машара комитето, Кагирхой издательски агентство, Интерпресса Польски агентство вІашагІъеллача конкурсе даххийта.

— Конкурсо хьахьекхар, вай планета кхоане кагирхошта чІоагІа дагайоаллаш хилар, — кертагІдаьккхар Ерригпольски машара комитета генеральни секретара Яцек Палишевске. — ХІаьта Европа таханарча кагийча нахен мехкараштен ираза, тІемо халола йийзаеце а, цар къовсам лоаттабу машар бахьан, хІаьта цу къовсама юкъе хьинаре хила а гІерт.

Конкурсе хьадахкийтача плакаташа хьахьокх, цар авторий уйлаш. Цар тешал ду, сихдаь герз хьалара, тІема кхерама, империализмана, расизмана духьала латташ хилара берригача наьха дика лоІам, эггара хьалха планета тІарча кагирхой лоІам а болаш.

Из уйла, къоасталуш а цунца цхьан тайп-тайпара а хьагойтай дукххача плакаташ тІа. Моаршал хоатташ вІаши лийца цІокай бесаш тайп-тайпара дола кулгаш, сигал гІолла лелаш бола кхокх, делаш дола бераш санна йола мотиваш я дешархоша, студенташа, къонача болхлоша, хьехархоша эггара чІоагІагІа теркам тІаухийтараш.

ХІанз конкурс чакхъяьнначул тІехьагІа Польше бахача наха дайза Іергдац плакаташ. Конкурс — из Москве хургйола кагирхойн студентийи XII Дерригдунен фестиваль хьаллацара йолаьча кампане дакъа. ПНР массехк центре выставкаш яьлнначул тІехьагІа дикагІа дола балхаш июль бовш — август болабеннача хана Советски Союзе гойтаргда. ХІаьта керттерча премей лауреатий йиш хургья духь-духьача мехкашкарча кагирхошца вІашагІкхета фестивале.

Барбара ЖЕМИЕВСКАЯ,
польски журналистка.
(Интерпресс - АПН).

Тайп-тайпара кхелаш

Укх шера июне чакхйоал, «Нийсхо, дегІаахар, машар (1976—1985 шш.)» яхача девизах ООН кхайкаь кхалсага Иттшере. ДІадаьннача итт шера дунен кхалнаьха вахаре хиннача хувцамех дувца а цхьайола выводаш е а йиш я.

Кхалнаьха Иттшере кхайкаеш, ООН-о лийрхІад, капитала дунен кхалнаьха халача социальни, экономически, политически хьалашта дунен общественноста теркам тІазза ца Іеш, дукххача хана дениз хьадоагІаш дола общественни а боахама а вахаре царна дискриминаци лелаелга дІадаккхара кхоачам болаш дола наькъаш лаха.

Цу шерашка кхалнаьха хьал тоадара капиталистически мехкашка цхьаккха хІама даьдац ала йиш яц. Дикка тоаденнад социальни вахара къаьст - къаьстача доакъошкара балха оттара, къахьегам аттача баккхара кхалнаьха хьалаш. Цхьабакъда, кхы дукххадар де деза алапешта нийсхо оттаяра, балха дІаэцачареи дІабоахачареи, говзал караерзаечареи лакхъечареи дискриминаци дІаликхара, общественно - политически даькъе кхалнаьха лоархІам лакхбара.

Малхбузехьарча мехкий конституцешка а дунен халкъашта юкъерча конвенцешка а дІаязъяь дукха я кхалнаьха маІача наха нийсса бокъо хиларах йола декларацеи законоположенеи. ДукхагІйолча паччахьалкхенашa ратификаци яь йолча цу конвенцешкеи акташкеи дукха лоархІаме положенеш я, производстве болх беча а, поанали берали лорадеча а, берий бешамаши яслеши хьалъелга дегІадоаладара. дезалера бокъонаши декхараши цхьатарра хилийтара. кхалнаьха цхьатарра бокъо хилар ІалашдергдоІа принципиальни социально - экономически хьалаш вІаштІехьдаха таро луш.

ДІадахача шерашка цхьадолча капиталистически мехкашка кхалнаьха бокъоний хьакъехьа, къаьстта аьлча, къахьегамах луш дар цхьатарра хилийтара, керда законаш тІанийцад, е къаьначарна хувцамаш юкъедихьад. Францие, масала, 10 шу совгІа хьалха законах дІачІоагІдаьд маІача наьхеи кхалнаьхеи алапеш цхьатарра хулга. Цхьабакъда. каьхата тІа дІаяздаьча дисад из тахханалца. Цох тарра 1984 шера 1 январе Великобритане цхьатарра болча къахьегамах лур цхьатарра хилийтара оттаьлаь закон а вахаре чакхдоаккхаш дац, биззача боараме из кховчашделга хьадехац хьала даьшкара.

США болх беча кхалнахах 80 процент хулараш алапеш кІезига луча, говзал ца эшача моттигашка къахьегаш ба. Юкъера лаьрхІача, цхьатарра говзал йолча кхалнаха луш дола алапи маІача наха лучул 39 процент кІезигагІа да. Духхьал из бахьан долаш доал деш кхалнах бола 36 процент хула американски дезалаш официально оттабаьча къела боарамал тІехьашкахьа ба Іалашонга диллача. ФРГ, унахцІенони кагирхойи министра доклада тІа белгал ма даккхара, нагахьа санна кхалнах балха дІаэцаш хилча, эггара кІезигагІа алапи долча уж дІанийбелга закон а хинна дІаэттад. МаІача наха доагІачох 58.8 процент болхлоштеи, 64.6 процент гІулакхерча нахаи мара дац укхаза кхалнаьха алапеш.

Японе беррига болх берех 39 процент кхалнах ба, цхьабакъда, керттерча даькъе наха эша гІулакхаш деча даькъе ба уж къахьегаш. Цар алапеш маІача наха телачох 53 процент мара хилац. Европейски парламента докладо яхачох, укх тІехьарча итт шера вІалла а хувцаденнадац ЕЭС мехкашка маІача наьхеи кхалнаьхеи алапеш эргаш хилар.

Капиталистически мехкашка йоккха юкъ йоалл экономикана кхалнаха юкъехьоча даькъаи цох царга «хьакхоачачоаи» юкъе. Статистика гойтачох, укх тІехьарча 20 шера берригача къахьегамхошта юкъе болх беча кхалнаьха боарам лакхбеннаб США-и Канадеи 24.2 процентагара 33.7 процентага кхоачаш, Малхбузеи Европе 29.3 процентагара 32.2 процентага, Австралеи Нови Зеландеи 22.7 процентагара 28 процентага кхоачаш. Болх беш бола кхалнах дукхагІа хиларга хьежжа тоаденнадац, МОТ специалисташа тешал дечох, кхалнаьха экономически вахара хьалаш. Иштта, маІача нахал кхозза дукхагІа ба кхалнах кІезига алапеш луча балхашка ,цхьадолча мехкашка маІача наха шозза дукхагІа алапи ийду, царна нийсса говзали балха стажи йолаш болча кхалнахачул.

Малхбузерча пресса дІахийца лелаш я кхалнаха духьал шоашта салоІама бу болх, яха харц тезис. МалагІча салоІама хул из, дезалашка хьабе болх боаца нах болен дезала бюджет ца тоъаш йолеи моттигаш дукха хилча. Цудухьа общественни производстве тІехь-тІехьагІа дукхагІа хул болх бе беза кхалнах. Цул совгІа, тІехь - тІехьагІа дукхагІа хулаш боагІа, кхалнаха доал деши цар кхаба безаши бола дезалаш а.

Хьахул шиЙ тайпара парадокс — дегІадоагІа кхалнаьха къахьегамах пайда эцилга, хІаьта кхалнах производствана юкъеозара ерригача этапашка дискриминаци лелаю. Из атта кхетош я: капиталистически предпринимателашта чІоагІа пайдане да производства шиЙ тайпарча «кхалнаьха» доакъошка дарегІа кхалнаха къахьегилга, хІаьта социально уж лорабеш ца хиларо, цхьатарра бокъонаш хилар дІакхайкадаь дале а, капиталиста «бокъо» лу законах доацаш кхалсага эксплуатаци е а, боахам лелабара конъюнктура телхача, доаца бахьан оттадаь балхара из эккхае а.

Из бахьан долаш укх тІехьарча шерашка хьабе болх ца хилар дукхагІа Іеткъад къахьегаш болча кхалнаха. 1970 — 1982 шерашка «Юкъарча рынка» мехкашка хьабе болх боаца маІа нах шозза дукхагІа хиннабале, кхалнах — бархІазза дукхагІа хинннаб. 1983 — 1984 шерашка цига а кхыдолча дегІадаьхнача мехкашка а хьабе болх ца хилара боарам маІача наха юкъечул 2—3 пункт лакхагІа хиннаб кхалнаха юкъе. Хьабе болх ца хиларо кхалнаха материально зе тохарал совгІа, кхы а докхагІа зе ду морально, дезалаш бохабу.

Шерра даьржад балха говзалаш караерзаеча, юкъера а профессиональни а дешар Іомадеча областашка кхалнаха дискриминаци елга. Цу хьакъехьара бакъдараш дукха да. Масала, ФРГ 430 тайпара говзалаш Іомае йиш я. Цига дийшача йиІигех 58 процент хулараш алхха парикмахера, продавеца е медсестрай балха мара дІаотта йиш йоацаш бус. США 1962—1982 шерашка инженерашкхалнах тІакхийттаб цхьан процентагара ялх процентага кхоачаш, лораш — 6 процентагара 15 процентага, лицеяшкара хьехархой — 9 процентагара 25 процентага кхоачаш. ХІаьта паччахьалкхен а шоай доалахьарча а учрежденешка бехктокхамеча балхаш тІа яц хІара эзарнех бархІ кхалсаг мара. Цунца цхьана 99 процент секретараш, 96 процент юкъера медицински болхлой, 92 процент банка болхлой, 87 процент кассираш, 82 процент юххьанцарча школай хьехархой кхалнах ба. ДукхагІа алапеш доагІача кхыча балхашка оттара никъ царна бийхна ба. Японе йоккхагІйолча эзар фирмашка кулгалдара лакхача посташка алхха ши кхалсаг мара яц. Францие инженерашта юкъе 5.2 процент, ФРГ — 2.5 процент, Дане — 4.4 процент. Великобритане — 1.2, Австре — 4.7 процент, Канаде — 0.3 процент мара кхалнах бац.

Кхы а дукхагІа кхалнаьха бокъонаш ІотеІаю политически а общественни а вахаре. Капитала мехкашка дукха паччахьалкхен законаш да кулгалдечеи хоржамаш дечеи балхаш тІа кхалнах лакхбалара духьаленаш еш. ВІалла а вІаши нийсде йиш йолаш дац укхаза кхадж тасса бокъо йола кхалнах дукха хиларо Іаьдала лакхерча сферашка царга геттара кІезига моттиг кхоачаш хилари. Францие кхадж тасса бокъо ярех 53 процент хулача кхалнахага Къаман собранерча депутатий мандатех 5 процент мара кхачац, городий мэрашта юкъе — 4 процент, сенатораашта юкъе 3 процент мара бац кхалнах. ФРГ берригача харжархоех 54 процент кхалнах ба, хІаьта политически организацей членаш болаш 25 процент мара бац.

Цу тайппара капитала дунен моллагІа оагІув вай хьаийцача гуш да, кхалнаьха лоархІам геттара лоха хилар. Конституцеш тІа дІаязъяь бокъонаш а йоацаш ба уж. Цар дакъа — бокъо ца хилар да.

Цигарчарех вІалла а тара дац социализма мехкашкарча кхалнаьха гІулакхаш. Укхаза бокъонца цхьатарра бокъо я кхалнаьха. Иштта, СССР-е къахьега ха йолча кхалнахах 92 процент халкъа боахама тайп - тайпарча доакъошка болх беш ба. Берригача болхлоехи гІулакхерча нахахи ахаш уж ба. МаІача наха нийсса мах лу кхалнаьха къахьегамах Советий мехка. Болх беча кхалнаьха хІара эзарнех 852 лакхереи юкъереи дешар дийша я. Ноанал лораделга СССР-е Іалашду кхалсага унахцІено лораяра йоакхо елга тІадилла йолча паччахьалкхен учрежденей система. 1983—1984 шерашка керда гІойленаш сиЙнай берах болчеи бераш даьчеи кхалнаха. дукххадар даьд берий яслеши бешамаши дукхагІа хилийтара, берашка дешийтара, царна кхетам балара. Іаьдала лакхерча органе — СССР Лакхехьарча Совете 487 кхалсаг я, вешта аьлча, берригача депутатех кхоалагІа дакъа. Дерригача капиталистически мехкий парламенташка барел дукхагІа хул уж.

Николай РЫДВАНОВ,
экономически Іилмай кандидат.
(АПН).

СССР — дегІауха мехкаш: нефтехими хьаеча гІо ду

Къамаш экономически шоай лоІаме хилийтара лоаттабеча къовсама лоархІамегІа йола сфера а хиле, дІаотт дегІауххача мехкашта мехкдаьтта дахар, из чакхдахар, нефтехимически промышленность дегІайоалаяр. Шоай доалахьа йола мехкдаьтта чакхдоаха заводаш хьалъеча доккха гІо ду царна Советски Союзо. 80-гІа шераш доладеннача хана СССР новкъостал а деш хьаде доладир дегІауххача мехкий паччахьалкхен секторе шера 68 миллион тонн мехкдаьтта хьадахеи 30 миллион тонн мехкдаьтта чакхдахеи лаьрхІа дола низалаш, цар доккха дакъа болх беш да хІанз.

Советски организацешa дакъа лацар бахьан долаш Сирe техкар мехкдаьтта доалла дукхха моттигаш. Хьайир 80-гІа шераш долалуча ханна 90 миллион тонн бийда мехкдаьтта денна къаман мехкдаьтта промыслаш.

Дукххача хана английски «Ирак петролеум компанеи», американски «Басра петролеуми» яхача кхыча мехкий монополешта бе даьллад Ирака мехкдаьтта. 70-гІа шераш доладеннача хана цу компанешта национализаци яьчул тІехьагІа, шиЙ доалахьа йола мехкдаьтта промышленность хьаеча халонаш нийсъелар Ирака, хІана аьлча, малхбузехьарча мехкдаьтта фирмаша цу мехка хІанзарча ханнара оборудовани яла ца тигарагІа. Ирака гІона яхар Советски Союз. Советски геологаша Іалашдир Къулбаседа Румейле кердача мехкдаьтта промыслашкара мехкдаьтта доаккхилга шерра доаржадар, цига ера Советски Союзера буровойи мехкдаьтта оборудовани. Иракски мехкдаьтта промышленноста дукхха специалисташ кийчбир вай мехка дешара заведенешка. 80-гІа шераш долалуча хана СССР новкъостал а деш хьаьча мехкдаьтта промыслашта кхоачар Ирака мехкдаьтта даккхара долча дерригача низалий 20 процент. Барт баьб Малхбузеи Курна мехкдаьтта доалалача моттигашка мехкдаьтта промышленноста объекташ хьалъеча цхьана гІулакхаш леладара хьакъехьа.

ШиЙ хана Алжира а йир капиталистически монополешa цу тайпара бойкот. Алжирски правительства дехарагІа СССР гІо дир цу мехка национализаци яьча мехкдаьттаи газеи промышленноста, Алжире специалистий - мехкдаьттахой йоккха группа а яхийта, буровой установкаш яхьийтар. Советски новкъосталагІа цу мехка Бумердес яхача городе хьайир мехкдаьтта, газа, химе Къаман институти из профиль йола техникуми. Цар хІанзале кийчбаьб эзараш къаман специалисташ - мехкдаьттахой.

Нефтехиме даькъе Советски Союзо дегІадоагІача мехкашца цхьана леладеча гІулакхий специфика эггара къаьгагІа гуш я тІехьарча ханналца шиЙ доалахьа йола мехкдаьтта доаккха промышленность меттел мехкдаьтта лахара йола геологически служба а ца хиннача Инде масалах. Цу мехка лаьттан ченашка мехкдаьтта дац йоахар малхбузехьарча мехкдаьтта монополеша. Цхьабакъда, советски специалистий гІонца лоацача хана хьайиллар йоккха мехкдаьтта доалла моттигаш Гуджерати Ассами яхача штаташка а, хІаьта иштта Бомбея района индийски шельфа малхбузехьарча участке а. СССР новкъосталца хьайиллар Инде еррига 45 совгІа мехкдаьттеи гази йоалла моттиг, царна разработка яра хьаяьй мехкдаьттаи газаи йола къаман паччахьалкхен комисси. 80-гІа шераш долалуча хана советски организацешта цхьана гІулакхаш а леладеш цу комиссе предприятеша даьккхар 75 миллион тонн совгІа мехкдаьттеи 9 миллиард кубометр гази.

СССР новкъостал дир Индена Койялеи Бараунеи хІаране шера 3 миллион тонн мехкдаьтта чакхдаккха низ бола шиъ йоккха мехкдаьтта чакхдоаха завод хьалъе. 1982 шера СССР новкъостал а деш хьалъяь яьлар Инде Матур яхача городе мехкдаьтта чакхдоахача заводашта юкъе эггара йоккхагІа йола шера 6 миллион тонн чакхъяккха низ бола завод. Цо таро хилийтар Инде мехкдаьттен мехкдаьтта продуктайи импорт кІезигъе а шийна эша дукхагІа йола уж продукташ шиЙ производства чотах Іалашъе а.

ТІехьарча хана мехкдаьтта доахача эггара боккхагІа болча мехех цаІ хиннаб Нигери. Нигерийски мехкдаьтта корпорацецарча контрактах «Цветметпромэкспорт» яхача советски объединене хьалъяьй цу мехка шера 11,2 миллион тонн мехкдаьтта продукташта транспортировка еш йола 900 километр йІаьхача а пхиъ насосни станци йолча а нефтепроводий ши система. Нефтепроводаш яхка йийзар Іалаьмате халача хьалашка джунглешка, ушалашка гІолла лоаман бердех тІех а йоахаш. Уж хьаярга дІадахар юхаметтаэттад; мехка гаьнара районаш Іалашъе йиш хинай экономически дегІаахара царна эшача кхоачача доагорцa.

Кхыча дегІауххача мехкашца а СССР цу тайпара цхьана гІулакхаш леладара факташа дІагойт Советски Союзо деш дола новкъостал малхбузехьарча мехкдаьтта монополеша леладеча эксплуататорски гІулакхашта хІамма а тара ца хилар. ТІатохаргда вай, СССР цІаккха а ше гІо деча мехкий чурча гІулакхашта юкъегІерташ ца хилар, цо цар къаман суверенитет телхаеш ца хилар, хІаьта цо шиЙ гІонца хьалъяь предприятеш шиЙ доалахьа ерзае шиЙ бокъо хилара йола заявлени цІаккха а яь ца хилар, цо цар луш бола пайда цІаккха цІабена ца хилар. Цу тайпара цхьана леладеча гІулакхаша чулоац кердача дунен халкъашта юкъерча экономически порядка керттера принципаш.

Май ВОЛКОВ,
профессор.
(АПН).

СПОРТА ХОАМАШ

ГОРОДОКАШ

Чаккъалынай республикански спартакиадана юкъе йоагIашо йола городоков хьалхе яьссарах яьлар.

Спорта ду свежьерамечи тайпах даьржача къовсамашка дакъа лоацаш бар шозах лоамерча спортивни общественаш ятташ бола вина.

Командни къовсамашка хьалхара мотт яьккхар трудовацаша, шоллагIа мотт-нг «Спартакага» кхьаьчар, кхоалагIа хIлар «Локомотив» яхача ДСО коллектив.

Къаьстача спортсменаша юкъе хьалха хиннача къовсамашка белгалдаьлар трудовий капитан, спорта мастер, 1916 шера ваь Терещенко Павел Терентьевич. Из спорта ветеран а республике лоагIа городоков ловзар а ва.

ВОЛЕЙБОЛ

ЧоагIа терхам тIаоъаш а ира а къовсамаш хIлар «Трудо ДСО спартакиада кхеташ е йоагIаш. волейболах кхалнаха дIайихьача кхалнашка. Кхаь группа йийгIъаьр командаш.

Дика кийчо яь хIлараца, ловзаи хвала, когало яьнха чоагIа безам хIлараш белгала яр хьалхарча групперчарна юкъе «Промавтоматика» НПО коллектив. Ший группе хьалхара мотт а йоаькх цо.

-ШоллагIа группе толаш кул Гроознерча опытно-экспериментальни завода команда. Хьаьта, кхоалагIа группе хьалхара мотт техникомчесни транспорта Гроозненски управление спортсменаша йоаькх.

БОКС

Город Омске хиннай «Буревестник» ДСО Россоверта бокъах йола чемпионат. Вай республикнера цхьъ виккал хиннад цига дакъа лоацаш. Хьаьта, мехка тайп-тайпарча медицинарча цхьа бIаь ах бIаь совгIа спортсмен къовсаеннаь чемпионате.

Уферча цхьаь Саляпов Марат ца эшаьйташ йолаш тIаьхьа мотт йоаькх Дакаев Руслана (67 кг). 63 кило-граьмн дозал долаш тIехьа-ьнь бокъер хиннаь яхьаьнна. Царна юкъе кхоалагIа мотт-нг йоаькх Хациев Хавазна.

ТОП КХОССАР

«Спартак» ДСО республикански Совета спартакиада дечу юкъейоаьлла ер ужа денош производственни коллективанна юкъе хиннаь топ кхоссарех йола яхьашш. Тхьаь барт комапда ер хьалхара мотт-гаш къовсаш.

Командаша юкъе толаш кулар 1436 автоколонна команда (169 очко). Цуьл ши очко йоагIаргIа мара а йоацаш, шоллагIа мотт-нг яьккхар «Продтовары-1» объединене коллективо. КхоалагIа хIлар трудовственни промыслай объединене вина-кашш.

Къаьстача спортсменаша юкъе хьалхара мотт-нг яьккхар «Автоспецоборудование» заводерча Гросс Винтора. шоллагIан кхоалагIан мотт-нгашш яьккр 1436 автоколоннера Тарапуллигар вина-ркашша.

С. АРЧАКОВ.

КХОЛНА-МЕДИЦИНСКИ БОЛХЛОЧУН ДИ

Цийна пеливани яра йолча республикански станце юхадала а ца дезаш доноргша хьаьчуьчча цIийх препараташ йоаьгIаргIа кхоалагIа компоненташ а кийчъа. Деш буссу цхаьддаш цIий лоатадеш ду станце цIий кIезигденна, боагабаьа, човнаш хиннача республика дарбан учреждененна боалабаьча унахонтаа.

Хьаьта цу станце болх бешбарех дунхагIбараш доноргша, эпаш мотт-гг эттача. Царех ба кIентIгIа хьаьчуьчча йола цIий кийчдеча отдела заведующи, лор Дзаурова Хьаниффа, цунца, цхьаьна болх беш йола кхоьа медицински болхло Газуркаева Луиза-кхьбараш.

СУРТА ТIА: (хьалхарча мугIаре, аьрдехьара аьттехьа) В. Бондаренко — лаборатора заведующи; Хь. Дзаурова, Л. Нешта—РСПК керттера медсестра; (шоллагIа мугIаре. аьрдехьара аьттехьа) Л. Газуркаева, В. Бубненко — донорашца; Э. Алахвердова — медсестра.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАЬХА УНАХЦIЕНОННА

Вай мехка цIендаь дIадаьхад оспа, чума, холера яха лазарш, дукхаха кIезигденад туберкулез, промышленни травматизм.

Наьха могашал лорарера, тоаьра социалистически система гуманизма ма боагIара мах ходдабара тоъам болаш да буркушни паччаьлла-кхеначца медицинах бизнес яь хIлар дагадеъча.

Паччахьалкхен социально-политически проблема жилех рах тарра, унахцIено лорарера дешан адамлен историе чухь эттара хьаьха ьоаставе таро елар Сийлахьа Октябро.

Декхарий толамаш дьхьад вай медицински IIилмо. Билманхой - медицина кIоаргIа йоьха IIерг тайп-тайпарча лазарий къайленаш, дукхаха хIама ду уж лазарш ца хIлийтара, хьаьккхл дарба дара керда оффективни методаш, молдаш, дикагIйола медицински техника.

Масала, США автеидинса операци айтарах 1180 доллар дала деза унахцIено, бер не болнице яхача сесага— 1150 доллар, дера переседа айтарга — 20 эзар доллар, иштта кхы дIаъо.

Ialьамаьте чоагIа дегIаенай медицина Советски Iьадал латтача шераша вай Нохч-ГIалгIайнене. Берригач а 240 больнични маьиги, 19 лор, 25 хьюкера образовани йола медицински болхло маьIа та хиннача мотт-тге тахан вай республике унахонтаа дьхьIа 12895 маьиги, 2844 лор ва, цу дьхьке 913 нохчоп 329 гIалгIаи волаш, хIара шера вай республике хьаьоаIа 250-га нохчийн йоьхо лор, 550 совгIа медицински образовани йола медицински болхлой.

Республике болх беш ба медицински Iьлий 35 шимер, 76 заслуженни деятель. «Отличник здравоохранения» яха Знак енна 316 лор, 200 совгIа медицински болхлочоа Советски Союза орденаш а, медаьлаш енна.

Ланхача квалификацеи специализированни гIо ду унахошта вай республика стационарашкеи поликлиникашкеи. Аьлча нхоачам болаш да, вай республика больницашка хIара шера цIий моганал тоаеш ,230 эзар саг хIар, хIаьта поликлиникаша шера тIаьш 10 миллион гарга унахо. Царна 27 совгIа тайпа специализированни медицински гIо а ду.

Республика унахцIено лорадера бюджет хIара шера лаьккху. хIанз из дIакхьаьчаьл 50 миллион сомага.

Городе санна юрташка а хьаьлъеш таьт дарба дара керда учреждени. Духхьал уж карочна пятилетке хьаьлъеш, а хьаьлъеш а я керда больницаш — Назране, Малгобене, Веденски районе Мэхкеты яхача корта, реконструкци яьй Гроознерча 9-ча, 4-ча, 3-ча горбольницаша.

Советски здравоохранене тахаиарча денга болх беш 6 миллион совгIа саг ва. 10 эзар-сага 126 маьиги яхоач. Хьаьта РСФСР-е гIолла — 130,8 маьиги. Наьха унахцIено лорарера тIеъка лоатта боча всевсаме дунихча социалистически а дегIадоагIача а механизма бола хьоккан а хинна дIаэттаЙ наьха моташан лорарера а тоэара а советски система.

Кхоана вай беррига механо деадерера медицински болхлочун Ди. Из цIий деадеп, массаза а хьабепача, коьхьагаьха а хьоккъаЙ, Iоаьь опыт йоаьх, дьхьача толамаЙ анализ ю, дIахо йодача хана здравоохранени дегIайолаларга наьхашш доархIамегIа дола декхарашш белгалду.

Вай республика здравоохранеиена хьалхашка латта декхарани кхоачамашца керттера достижени да: бохача наха медицински гIо дара боарани дикали лакхьера, цун профилактически оагIув чоагIбелга, профессиональни квалификацеи дегара-гена цахаддаш лакхьелга, медицински IIилмана кварГIадьиначух практике пайда нIбелга, медицински болхлой идейно-политически бIарам лакхбера, дикагIча овгIора коммунистически хьисапе кхъьаьгара тIехьа-ра болам вIашIехьбоанкхIга.

Тхо, лораш, тха профессее декхарийла ду, оаха бечаг санна а дезала а кхел тIийша йолча ихета а деш, кхьаьхьега.

Цудухьа дукха низ а уйла а тIаьхIийт езаш гIулдаь до тха дар.

Нах тIехь-тIехьагIа динагIа бах, хозагIа баракъа дувх, дахьденнад нахи медицински Iалашонгара культура бораш дIабехилга а. Амма, хьалхете э, ухзаа тхо, медицински, декхарийла дус бахача наха дIаделадезар дIа ца душ.

Бакъда, вай республика медицински учреждененна болаш я лакха квалификацеи йола специализированни гIо дара эпаш йола таронан. Цудухьа таханарча денга вай республике цхьа мотт-нг медицински болхлочун гIо дIа ца кхоачаш.

Медицински болхлоша шоай цIей деадеча дийнахьа-сона цIеран яха лор, кораллна дечдар дIоза кхоачашш болча лакха квалификацеи йола медицински болхлой. Уж ба лораш С. Самбиев, С. Тагиев, С. Сапиев, С. Аушев, С. Сивцев, А. Вартапова, Х. Бахарчиев, М. Котиев, К. Ужахов, иштта кхьабарни медсестраш Л. Титова, Л. Исраилова, В. Хажимова, кхьаьраш.

Республика здравоохранене министерства аппарата болхлой коллеген цIераГIа вай медицински болхлой дечзача денца дахьъала а бувцаш. дIахо йодача хана шоай атта боанача, бакъда, иштта иоаьхьа цар доаьхий толамаш дахар лов сесага. Хьаьта тхо дог тийша а да советски сага унахцIено лорсеча шоай нисн хьинарш ца деш цар кхьаьбаргIхилараХ.

Б. КИНДАРОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР унахцIено лорарера министра заместитель.

«АНГЛИЙСКИ ПАРКЕР» БОЛИГ»

А. Довженко цIераГIа кинострле режиссера Валерий Пилпальнийс «Кхъьа кIур» яхача Р. Самбука романа когIчох дахьктад из керда фильм. Цо дувц Мюнхенерча Английски паркерча «Свобода» яхача радиостанце Советски Союзах а кIыча социалистически мехкеч а доацаш дувцаш, царна волдар тIахколда тIерташ мел деладечох. Артиланца «ра иноотка» аравтаеш кийчъуп уж болчча хана, советски телевидене «Ха» яхача программе гIолла гучъаьккхар кийчъеш йола провокаци. ОгIазбаха шоаш фу дергда ховш бацар радиопентрера баранш цар ма барра бола дай — ЦРУ-ра барцаш. Из къайлагIара хоам СССР-е хьана баьб хьажа гIерташ а бар. Полковника Лодзена цу сахьете дIабоьлабу тохкам. «Хьо, господин Русговский радиостанце помещенера аравала йиш яц», — оал цо. Царна юкъе психологически къовсам боладу. Къаьстача хала бе из Рутковский Максима — из профессиональни разведчик яьл.

Фильме керттера ролаш ловзаи: Т. Ступака, М. Тонгегоде, Э. Марцевича, кхьбараша.

В. КОВАЛЕВА.

СУРТА ТIА: «Маринровка йоаца мухь» яхача фильмера кадр.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ЯЛАТАШ ЧУЭЦАЧА ХАНА ЦIИ ЯЛАРАХ ЛОРАВАЛАРА БОКЪОНАШ

1. Ялаташ чуэца долдалехьа:

а) Юртбоахама предприяте кулгалхо декхарийла ва ялаташ чуэца машинаш, агрегаташ цIи ялара духьала кийчъера. цIи па клийтара де дезарех механизаторашца инструктаж яра, хIаьта иштта ялаташ чуэцаца долдалеш раш Iалашдечен хана цIи яларах лоравалара бокъонаш; кхоачанъяра бехктонхаме хургвола саг оттаве;

б) трактористаш, комбайнераш, цар гIончаш, кхыбола механизаторашш, иштта ялаташ чуэнача дакъа лоацаш кхыбола нах декхарийла ба ше кьаьстача программах цIи ялярах лоравалара бокъонаш Iомаеча инструктажаш тахкъебела. Цу инструктажех тахкъболаша бола нах тIаьхита бокъо ял ялаташ чуэнача;

в) Ялаташ чуэнача балхашка хьожабаьча колхозхозташ, болхлоша, гIулакхерча наха а дIайбозийта еза цIи ялярах лоравалара керттера бокъонаш;

г) кхаиЙа аренаш лоравара хьаьхой оттабе беза;

д) ялаташ чуэца агрегаташ цIи йоаьра эшача огнетушителаш, белашка, новрашца Iалашьбь хилла еза.

Царца Iалашьлаьна йола агрегаташ ялаташ чуэнача дагIа лоацаш хилла бокъо яь;

е) цIерах лоравалара дьхьче техника ялаташ чуэца кийчъ хилар тахка деза хIара предприятенна вIашагIьех-нача ше къаьстача комиссеша.

2. Ка бола ялаташ кхача долалуш ялаташ тIадола дерриге кхаш гонахьара 4 метр шера хьежа а ахка а хила деза, къаьстача хьунаш, аренаш, автомобилий а цIер-машеца а наьк-ьаш долча ма-гIонашкара.

3. Фийгашка шура ессача хана кIи-маре дIаболабалалеъха ялаташ тIадола кхаш касарех хьоккаш дийкъа хилла деза цхьа комбайна дийнахьа болх балла йолча участашца. Участнашца юкъера хьежка мотт-гаш 8 метр шера ялаташ тIадола кхаш касарех хьоккаш дийкъа хилла еза. Цигара хьадьяна ялаташ чан дIадаккха деза. Хьежка оасанца юкъе 4 метр шера ялаташ до деза. Хьежка оасанца юкъе 4 метр шера ялаташ до деза. Хьежка оасанца юкъе 4 метр шера ялаташ до а бокъо яь.

4. Ханна йола хьаннкара станаш ялаташ кхаштта, хьатташта, ча аргIаниг 100 метрах гIаргIа хила йиш яь. Кханнкара станаш тIайола майдан гонахьара аха еза 4 метр шера.

5. Кханнкарча стамашка, ялат цIендеча хьатташка, аьдахи чахи аргIаш деча участкашка гIаьле оза кийчъь ше къаьстача моттиг хила еза, «ГIаьле оза моттиг» аьнна чIаьа а дь. Ялаташ кханнка, царна уллуп, иштта тIа аьлеи чIаьеи аргIашна кхаче гIаьле оза а гучъахьара цIерна дувзадеина балхаш де а бокъо яь.

6. Ялаташ чуэнача кхаштта юхье кийча латтап трактор хила еза, тIехьатеса нух а долаш, цIи яьнна моттиг хIнча аьнна лаьрхIа.

Ялаташ чуэнача хана бокъо яь кхай тIара юхкаиш гамаши йоагIаеш цIераш летаеш.

7. Хьатташ хила еза цIеноша, кхыча тIипIошта 50 метралн ялатий кхаштта 100 метрал гаргагIа йоацаш. Хьатта майда хила еза тIера бут дIайоаккхаш шаьрьяьи 4 метр шера гонахьара аьтаи.

8. Хьатторча машинашка бола байтара йоЬча цIеро кхестторча двигателашта эксплуатаци еш кхоачашъе еза ер бокъонаш:

а) кхай тIарча юхкехи екъача баьцаки Iоцlеньа хила еза агрегаташ дIаоттаю моттиг;

б) двигателашта доагор чудотта деза цу тIуланха тIехьа насоси плангиши йолча агрегаташа, уж еце — лаьрхIа насоси плангиши йолча агрегаташа, уж еце — дIакъаьлла йолча аьнна емносташа;

в) хьожаш саг йоацаш йитта бокъо яь хьатта болх беш йола машинаш.

9. Трактораш, комбайнаш, шоаш дела шассеш, автомобилаш ялаташ чуэнача дакъа лоацаш хила бокъо я лаьрхIа хьанна а. Хьежка цар доагора, хьаллотапра, дьтхьажкара системаш нийсьйчуьл тIехьагIа.

10. Ялаташ чуэнача бох беза шоаш делача шассей, косилкай, трактораш, автомобилий, комбайний двигателий газаш араювала турбаш хила еза тешшаме сийгаш доадерг-гаш йоаххаш (цу юкъе ягIаш турбовоздуха йола двигателаш). Коллекторий фланцаш цIашагIьехетачарех газаш лаш). Коллекторий фланцаш цIашагIьехетачарех газаш лаш). Коллекторий прокладкаш хила йиш яь лийлха а кхыча тайпара телха а.

Сийгаш доадерган йоаххаш хила еза зюбь оахаш йола трактораш а, нагахьа санна чуэцаза дохча ялаташта, е уж чуэнача моттигашта юхе уж болх бепп яьс.

11. Ча уьш йола продукташ двигателга газаш арайоагIаеча коллектора чу ца яхийтар духьа, капор йоацаш, е из йийла йоаьш болх бе бокъо лаш трактораша, шоаш е из йийла йоаьш болх бе бокъо лаш трактораша, шоаш ешшаеча шассеташ, автомобилаша. Капоташ йоацача комбайний, кхыча машиний цIеро кхесточа двигателий коллекторан аьшка щитонаца дIакъьолла еза тIерен оагIонашкарен.

12. Электричеташца двигатель дотаеш йола трактораши кхыйола машинаш хила еза, тоа эшача доажоех двухполюсни выключатель латтап. Аккумуляторий клеммаши, стартера дистанционни электромагнитни пускатели, генератори хила еза тоа чакхйола хIамаш тIакхочарчIоацаш дIакъьалла.

13. Юртбоахама машинаш тIара электричеств дела аьшкасьагар хила деза тешшаме доаьлаш йолаши йолаши дIачIобагIдаьлаш, хьекхалургдоацаш а механически толхоргдоацаш а дIаийлъеш.

Машиний доакъьой нрача саьнашта тIадолалачеи iургех чакхдоалачеи моттигашка хьамча е пластмасса трубнаш (втулаш) гIалоохка еза лаьрна.

Болх бан ьаьнаша газий новпьоастача двигателий радиатораш цIенье еза ялаташ тIадола кхаш доадача моттигашка. Паьлин лампашца радиаторашкара дом бографе бокъо яь.

14. Ялаташ чуэнача машинаш тIара подшипникаш кхыдола хьекхалургдола дола доакъойн тIеъдоах ца дьлийтар-ца лаьрхIа хьежка веза, ханнаха царна дьлтта хьакхарг-ген тешшаме чIоагIдаь хиларгси. Хан-ханнаха тахка деза битерий приемни е отбойни а стопорни болташ тIоаг-тIьль хиларгга, машиний механизмай делаш дола доакъош эшнаца бовгаме ца йоаьш гIаьле оза а ца йоаьш.

15. Хьоарчаденца чи ханнаха дIадаха деза битерий сойнех, ча чутеIадерех, подборщикех, ихесташ долча комбайний кхыча доакъоех:

шинеашни транспортерашни цIенье еза ялатеш чахи.

16. Кханнкарча хьаланна тракторашта, комбайнашта, кхыча машинашта доагор чудотта деза двигателаш йоаьлча заправщикашца. Бийсан хана машинашта доагор чудотта бокъо лаш.

17. Ялаташ чуэнача машинаши агрегаташ тоаеш а латтап а йола моттиг хила еза ялатий кхаштта 30 метрал гаргагIа йоацаш.

18. Ялат чуэнача моттигашка цIи яьлча де дезарш:

а) ма мотга сиха цIи йоаьра де йиш яр де деза укказа долаш долча цIи йоаьра Гирсашца (огнетушителаш, хица, новрашца, фертана е галей гатаца), иштта цIи йоагача моттигашта дьлтта тIаоссаш а.

Ялаташ тIа цIи ала цIа ца яржийтара гонахье оазан чуеэ-нас еза цIи йоага моттиг. ЦIи яржара сухалга хьежка къоастее еза тоа ялаташ деш йола моттиг. Оахам дьлча моттигашка нах оттабе деза. михо ла-ъка кхухьа сийгаш а лотаенна ча курсаш а йоае;

б) ялаташ чуэнача агрегатаиша (комбайнаша, косилкаша, тракторнаша), хIаьта иштта комбайнаш тIара ялат Iалакхухьача автомашинаиша цIи яьлча, Iалальмате сиха из йоае а агрегат ялаташ кхай тIара тьаьрахаккха а еза. Комбайна тIара ча Iокхоссе бокъо яь кхай тIара агрегат хьаарапьнначул тIехьагIа ялаташ.

НТIАССР МВД цIерах лорора управлени ВДПО республикански совет.

ХЬАМСАРА КИНОХЬЕЖАРАШ!

17-ча июне денз «Космос» яхача кинотеатре гойташ хургда

«Шун романа турпал» яха керда, цаверза экранах дола фильм.

Музыкальни кинокомедя турпал ва театральни оркестра фокьозо Бойко-Ромка. цIенташта оамал йола эламига саг, цхьаьбакъда, цун а нийсбанна дагара хьалха бIарга-йина йоГ езаилар.

Ролаш ловзаеш ба бовзаш бола артисташ Г. Белеева, И. Агапова, А. Ромашин, М. Козаков, Р. Быков, М. Боярский. Сценаре авторан ба В. Вербкин. Ю. Горявченко. Режиссер — Ю. Горявченко.

Дlадолалу 9—11—13—15— 17—19—20.40 сахьатех,

Марша доагIалда шо!

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Къонаиар ххоллам».
9.05 — «Дика товарашца дукхагIа».
9.35 — «Ковпакан йолча уйлаь». Художественни фильм. «Дарц» — 2-гIа серн.
11.10 — «Къаьстагара хьежка сий а ду» яхача цикIара «ЧоагIала зIин кхача телевизионни документальни фильма премьера (Красноярск).
11.40 — «Художникех дола дуьнен». Д. Левецкий. Из ва. 250 шу дизарга Ленингр-дера передача.
12.10 — «Котбальнаьран». ТIера-ма хьаьрча доттагIий клуб, 4-ча ударни арме ветеранаш вIашагIьехетарг.
12.25 — «Дезали школеи».
Телеочерк.
13.55 — «Салялаь» яхача халкъа ххоллаьмах йолча дуьнен хьалхарчу телевизионни программай VI фестиваль. «Семальо» (Испани).
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — Фильм — бераштта. «Петровен Васечкинеи обыкновенни тамашийнен приключени». I-гIа, 2-гIен серешш.
16.55 — Политически обозреватела Г. В. Пряхина къаьстача.
17.25 — «Бlаргашта гуьдар — теша халадар».
18.25 — «Ливана йоага Кьулбаьлъ». Передача ер ва политически обозреватель Ф. Сейфуль-Мулюков.
19.05 — Рязански Пачча-хьалкхен эрсий халкъа хора ансамбль.
19.45 — «Ю. В. Андропов Ваханчарна» яхача документальни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Шо хьех София Ротарусе».
22.00 — «Кердадараш».
23.00 — Баскетболах йола Европе-ренан чемпионат. Малв нах. ХхоалагIа моттиг бахьан бола матч. ФРГ-ера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Хьаьрча гимнастика.
8.15 — «Могаш шира бесан бале».
8.30 — «Доктор Кулик». Телевизионни документальни фильм.
9.30 — Мультфильмаш «Ковчежец». «Квартет ква-ква». «Чудеснаи почта» яха музыкальни передача.
10.20 — Документальни эпизодаш кинопрликаш: «Кхерен борзен хинна подвиг», «Юра гецIар».
10.55 — Томски телевидене студи программа.
12.10 — Самбо латарах йола СССР чемпионат. Ахфинал. ЧССР-ера передача.
13.30 — «Путешественнийкий клуб».
14.30 — «Сийна Моди» яха гершера гIалг» яхача фильма-опера премьера Бела Бартона музыкаш.
15.40 — «Дуьнен хьалхашта кхыпма сесторен».
16.00 — «Къонала хьалхашка дерриге а наьк-ьаш дийлла яьлаш.
16.25 — Документальни фильм.
16.40 — «Нохч-ГIалгIайчен иторин».
16.50 — «Хьехархо — нура дахкаьчаш». Педагогически къовсамаш. Ленинскеи училище (нохчий меттаца).
17.10 — Малар меларца — «Кьовсам!» «Аьнготи ахалсагIи».
17.30 — «Нохчийн болламаш» (гIалгIай меттаца).
17.50 — «Телевизионни хьалшашца».
18.35 — О. Иосимаани. «Вор-ландан IеъкъаргIа...». Х. Нурадилова цIераГIа Нохчийн ГIалгIай паьчахьалкхен театрен спектакль (гIалгIай меттаца).
20.00 — «Хьайа дахьаьлча хьалха цун, берашш», «ПхьагIига цIанга».
20.15 — «Кердадараш».
20.20 — «Советская культура» яхача газета пхиз яьккхаш хургвола дуьнен хьалхашта юкъера ххоллам. г. Орджоникидзера передача.
21.00 — «Ха».
21.20 — «Гаранти йола вахар». Художественни фильм.

16 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Медицински баьхкинчун ди». Документальни фильм.
9.05 — «Цхьаь пациента бIаргаца». «Са пациенташ».
9.25 — «Спортивни обозрение». 24-гIа тираж.
10.00 — «Гургал».
10.00 — «Советски Союза гIулакх ду азе».
11.00 — «Могашле». Тахан медицински балхахочун Ди.
11.45 — «Унгарийски почтал яха музыкальни передача.
12.15 — «Советски Дальта вIашагIьехетараш».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киноэкран».
14.00 — Латвийски ССР-ера Ленински комсомола цIераГIа Пачча-хьалкхен юкъара хьежкарчун «Чукончала» яхача театра фильм-спектакла премьера.
15.40 — Р. Шуман — «Крейслерияна».
16.10 — «Кердадараш».
16.20 — «Путешественнийкий клуб».
17.15 — Медицински баьхкинчун ди». Документальни фильм.
18.00 — «Дуьнен хьалхашта юкъе панорамаш».
18.45 — «Тамашийна гIоза» яхь мультфильм.
19.00 — «Судакон палачи» яхача телевизионни фильма премьера. «Ордынцы».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Футбольни обозрение».
22.00 — Баскетболах йола Европе-ренан чемпионат. Маьiа нах. Финал. ФРГ-ера трансляци. Передача юкъа хана (22.40) — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Здоровье и здоттаI».
8.05 — «Хьаьча сурта тIа — малх».
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Эрсий меттта къамаьл».
9.30 — «Элеги». Телевизионни документальни фильм.
10.00 — Бетховен — № 9 йола «Шиллерган фортепианоин лархьоза сюита («Крейцерова»).
10.40 — «Ямадзин. Ямадзин санна», Телевизионни Iилма - дозанйтара фильм.
11.00 — Мультфильмаш: «Кlазнигах», «Машан тамашийна вахар», «Ловзаеш хьа хIама гIертIа».
11.40 — «Динйача хIамай дуьнен тIа».
12.30 — «Кинодиорама».
14.10 — «Селлаьд яхача хьалха ххоллам йолча дуьнен хьалхарчу телевизионни программай. VI-гIа фестиваль. «Сегедски диалог».
14.45 — «Мишта чоагIарга бовзаш. Яьх серш йола телевизионни художественни фильм. «Ягода-малина» — 1-гIа серн.
15.50 — Дуьнен кагигхийн».
16.20 — «Ирсий меттта керттера» яхача газета пхиз яьккхара художественни гимнастикех йола дуьнен хьалхарчу первенство. г. Орджоникидзера передача.
17.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Киев). 2-гIа тайм.
18.45 — «Горбашна советски комсомолерча Ленинскеи лауреташ». Г. Свиридов.
19.30 — «Чоагlулла» полета» яхача телевизионни документальни фильмы премьера.
21.35 — «Бийца дахьъала хийла шун, берашш». «Цlога йоаьш а зарядка хьакъаьлла».
20.15 — Футболах йола СССР чемпионат. «Арарат» — «Динамо» (Киев). 2-гIа тайм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Ах, водевиль, водевиль...». Телевизионни художественни фильм.

РАДИО

15 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
7.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
7.35 — Хоамаш. Хоаттамах йола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Гроозненски робочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программаш (эрсий меттала).
8.35 — «Малар молачарна кIиндъ бехна» (нохчий меттала).
9.05 — «Керда оффордаш вахар» (нохчий меттала).
9.30 — Передачай программаш (эрсий меттала).
10.30 — «Къонал» (эрсий меттала).
11.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала).
12.40 — Пасхаев Рамзана гIирсаш (гIалгIай меттала).
13.00 — «Халкъа контроло йолу бу» (гIалгIай меттала).
15.15 — «Оттаделаш са гIалгIадалар» яха музыкальни программа (эрсий меттала).
16.00 — «Музыкальни почта» (гIалгIай меттала).

УКВ

17.00 — Литовски эстрадни музыка концерт.

17.40 — Илли оал Усманов Ибрагим.
18.14 — Доттагlий Ашарап.
18.41 — Мастигера автор ний произведеш.

16 ИЮНЬ

МЕДИЦИНСКИ БАЬХКОЧУН ДИ

7.15 — «Гроозненский рабочий» газета обзор.
7.20 — «Денница нена» газетан обзор.
7.33 — Передачай программаш (эрсий меттала).
7.53 — Передачай программаш (нохчий меттала).
7.55 — Хоамаш. Хаоттамах йола хоам (эрсий меттала).
8.25 — «Шоана дуьхьа эзаза» — «Аларм» — «Тревога».
8.20 — Медицински болхлошта хеташ йола музыкальни программа (гIалгIай меттала).
15.15 — «Кlаранан идейний-политически школа (нохчий меттала).
15.30 — «Къона тIехьа» (нохчий меттала).
18.00 — «Милешца доттагIан долчарна» (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «Дуьхьа езача опера» — «Ла гIолла». Рубинштейн. «Демон».
18.44 — Илли оал Катермачов Ибрахимна.
19.01 — Халхара музыка.

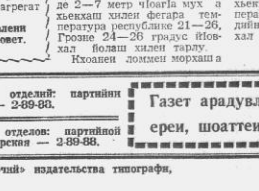

Тахан, республике гIоллан Гроозни хувцалуш мор-жан а болаш. Йоачан а йоаьш. малхбузехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхан хилеи фегара температура республике 21—26, Гросне 24—26 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоалеи доммеи морхаш а йолаш, цхьаьйолча моттигашка дегIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашхьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаи хилеи фегара температура республике 10—15, дийнахь 20—25 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64, корректорскае — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00181. Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Заказ № 2853.